

İntihal | Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

| This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

PEYGAMBERLERLE MÜCADELE EDEN SUÇ ÖRGÜTLERİ

THE CRIME ORGANIZATIONS WHO FIGHT AGAINST PROPHETS

Prof. Dr. Mustafa Avcı*

ÖZ

Allah tarafından toplumların ıslahı için gönderilen peygamberler, her devirde örgütlü muhalefetle karşılaşmıştır. Peygamberlerin karşısında duran bu muhalif oluşumlar tevhid temelli İslam inancını tahrif etmek, fitrata ve ahlaka aykırı davranışlarla kamu düzenini bozmak için ifsad edici girişimlerde bulunmuştur. Bu çalışmada Kur'an ve siyer ilimleri doğrultusunda bahsi geçen örgütlü muhalefetler ceza hukuku bağlamında değerlendirilmiştir. Çalışma neticesinde suç örgütünü ifade için "nâdi", "raht", "usbe", "taife" ve "bağy", "hizb", "sâi bi'l-fesâd" ve "fie-i bağhiye" kavramlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kavramların suç örgütü olarak değerlendirilmesinde bağlamın (siyak ve sibakın) önemli bir unsur olduğuna dikkat çekilmiştir. Ayrıca Hz. Peygamber döneminde münafıklar, Yahudiler ve yalancı peygamberler tarafından oluşturulan suç örgütleri tarafından devlet başkanına suikast, genel ahlaki bozmak, yabancı güçleri İslam devleti aleyhinde tahrik etmek ve temel dini değerleri ihlal etmek gibi suçların varlığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Peygamber, yalancı peygamber, suç örgütü, terör.

ABSTRACT

The prophets who were sent by Allah for the improvement of societies have faced organized opposition in every era. These oppositional formations, which stood against the prophets, made destructive attempts to falsify the belief in Islam based on tawhid and to disrupt public safety with behaviors contrary to creation and morality. In this study, the organized oppositions mentioned in the direction of the Qur'an and siyer (prophetic biography) sciences were evaluated in the context of organized crime. As a result of the study, it was determined that the concepts of "nadi", "raht", "usbe", "taife" and "bagy", "hizb", "sai bi'l-fesad" and "fie-i baghiye" were used to express the criminal organization. It has been pointed out that the context (siyak and sibak) is an important element in the evaluation of these concepts as a criminal organization. Also, in the study it is detected that Prophet Muhammed (peace be upon him)'s time, crimes committed such as assassinating the president, corrupting public morals, provoking foreign powers against the Islamic state, and violating fundamental religious values by criminal organizations founded by hypocrites, Jews and false prophets.

Keywords: Prophet, false prophet, criminal organization, terrorism.

* Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Tarihi Ana Bilim Dalı.

0000-0002-7453-8431 mustafaavci@kku.edu.tr



Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under Attribution-NonCommercial 4.0 International

GİRİŞ

Kur'an'a göre dünya, kimin daha güzel iş yaptığının anlaşılacağı bir belâ (deneme) yeri olup ölüm ve hayat bunun için yaratılmıştır (Mülk 67/2).¹ Allah insanları **korku**, açlık, mal ve can kaybı gibi musibetlerle imtihan eder (Bakara 2/155).² İnsanın dert ve musibetlerle karşılaşması kaçınılmazdır.³ Başta peygamberler olmak üzere Allah herkesi bir belâ ile sınamaktadır. “*Mükâfatın büyüklüğü, belânın şiddetine göredir. Allah, sevdiği topluluğu belâya uğratar.*” “*En şiddetli belâlara uğrayanlar peygamberler ve onlara en çok benzeyenlerdir.*”⁴

Hak ve batıl mücadelesi hayatın gerçeğidir.⁵ “Biz (sana yaptığımız gibi) *her peygambere de insan ve cin şeytanlarını böylece düşman yaptık. Onlardan kimi kimine aldatmak için yaldızlı birtakım söz(ler ve vesveseler) telkin eder. Eğer Rabbin dileyseydi bunu (bu telkini) yapmazlardı.*” En'am, 6/112.⁶ Allah Teâlâ müşriklerin inat, inkâr ve türlü tecavüzleri karşısında Hz. Muhammed'i imtihan etmiş; eski peygamberlerin hayatlarına dair birçok âyette gösterdiği gibi o peygamberlere de bazı ruhanî ve cismanî güçleri düşman kılıp onların mücadele etmekteki sabır ve sebatlarını denemiş; bu suretle, Allah'ın bu en seçkin kulları, ilâhî hakikatleri tebliğ ve yaşatma uğruna büyük mücadeleler vermişlerdir.

Yeryüzünde insanlar yaşadığı için insan peygamberler gönderilmiştir (İsrâ, 17/95). Çünkü beşere resul; ancak beşerden olur.⁷ İnsanlarla ilişki kurarak ilâhî emirleri tebliğ etmesi ve rehber kabul edilebilmesi için peygamberin insan olması gerekir.⁸

Dünya hayatı imanla inkârın, hayırla şerrin, hak ve batılın çatışma alanıdır. Hakkı yaşatmak, bâtılı etkisiz kılmakla mümkün olur. Diğer insanlar gibi peygamberler de imtihana tâbi tutulmuştur.⁹ Peygamberlerle onlara uyanların iman ve amellerinin değer kazanması için böyle bir mücadeleye gerek vardır. Allah, peygamberlerin güçlükler karşısındaki sabır ve kararlılıklarını ölçmek ve her bir ümmete, üstün ideallere ağır meşakkatleri, güçlü direnişleri yenerek

¹ “*Andolsun, sizi biraz korku, (biraz) açlık, (biraz da) mallardan, canlardan ve mahsullerden yana eksiltme ile imtihan edeceğiz.*” Bakara, 2/155. Allah'ın kullarını belalarla sınamasındaki hikmet; kazaya razı olanlarla olmayanlar arasında zahir olsun ve itaatkâr olanlarla âsî olanlar bilinsin. Ehl-i iman hakkında musibet ukubet değil; nimettir, musibetin yaratıcısı Allah Teâlâdır, Allah'tan her ne gelirse razı olduğunu izhar edenler, âhireti, haşri ve neşri ikrar ettiği cihetle büyük sevaba nail olacaktırlar. M. Vehbi, Büyük Kur'an Tefsiri, I/265.

² Düşmanların hücumu korkusu, kıtlık ve darlıktan dolayı açlık, savaş ve savaş masrafları dolayısıyla mal, can, evlat ve kazanç eksikliği kabilinden şeylerle imtihan edileceksiniz. Yazır, M. Hamdi, Hak Dini Kur'an Dili, (Haz. A. Cüneyd Köksal-Murat Kaya) İst.2021, I/636.

³ “*Mü'min, Allah'a günahsız olarak kavuşuncaya kadar kendisinden, çoluk çocuğundan, malından belâ eksik olmaz.*” Tirmizî, Zühd, 57.

⁴ Tirmizî, Zühd, 56-57; İbn Mâce, Fiten, 23; Dârimî, Rekâik, 67; Buhârî, Merdâ, 3.

“*Filhakika bunlar fitneyi daha evvel çıkarmak istemişlerdi de senin için türlü işler çevirmişlerdi. Nihâyet onların rağmına hak yerine geldi ve Allah'ın emri galip geldi.*” Tevbe, 9/48.

⁵ Kahır ve kötülük olmayıp da sadece iyilik kalsaydı, padişahlık nereden yetkinliğe erecekti? Mevlâna, Mesnevi, Beyit:1076.

⁶ Sevgi ve ülfeti veren Allah olduğu gibi, düşmanlık ve nefreti veren; dostu dost, düşmanı düşman yapan da Allah'tır. Düşmanı bulunan peygamber sadece sen değilsin. İnsan ve cin şeytanları her peygambere düşman olagelmiştir. Yazır, II/945. Geçmiş peygamberler de insan ve cin şeytanlarının düşmanlığı ile sıkıntı çekmişlerdir. Ayet bir bakıma Hz. Peygamber'i teselli etmektedir. Kur'an Yolu, II/457-458.

⁷ Mehmed Vehbi, Büyük Kur'an Tefsiri, Üçdal Neşriyat, VII-VIII/2679-2681.

⁸ Mâtürîdî, V/208, 337.

⁹ Mâtürîdî, V/55, 73; VIII/43; Ali el-Kârî, s.53.

ulaşılabilirliğini; kişinin değerinin de bu yoldaki kararlılığıyla ortaya çıkacağını göstermek için cin ve insan şeytanları peygamberlere düşman kılmıştır.

“İnsan şeytanlar”, bâtılı ve şerri seçen, hakkın temsilcisi olan peygamberlere ve onları izleyenlere düşmanlık edenler; “cin şeytanlar” ise bu mücadelede insan şeytanlara aldatıcı ve yıkıcı fikirler telkin ederek destek olan mânevî güçlerdir.

Hız. Âdem’den Nuh’a kadar geçen dönem içerisinde devletten söz edilmemiştir. Ancak “bunun üzerine kavminden küfredenlerin elebaşları, ‘biz seni sadece kendimiz gibi bir insan olarak görüyoruz. Sana sığ görüşlü ayak takımımızdan başkasının uyduğunu da görmüyoruz. Sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de kabul etmiyoruz, bilâkis sizin yalancı olduğunuz kanaatini taşıyoruz” dediler.” Hud, 11/27. Dediler ki “Ey Nûh! Sen bu (dediğinden) vazgeçmezsen, muhakkak ki taşlanmışlardan olacaksın!” Şuara, 26/116. “Bunun üzerine Nûh, “Artık yenik düştüm; yardımını esirgeme!” diye rabbine yalvardı.” Kamer, 54/10.

“Onun kavminden (iman etmeyi) kibirlerine yediremeyen kodamanları şöyle dedi: “Ey Şuayb! Seni ve beraberinde iman edenleri ya muhakkak şehrimizden çıkaracağız yahut mutlaka bizim dinimize döneceksiniz!” O, “istemesek de mi? dedi” A’raf, 7/88.

Allah’ın kendisine mülk ve hükümdarlık bahşettiği için şımarıp İbrâhim ile tartışan Nemrud, “ben de diriltir ve öldürürüm” diyerek rablık iddiasına kalkmıştı (Bakara 2/258).¹⁰

Yusuf (a.s.) da önce kardeşlerinin, sonra da saray bürokrasisinin haksızlıklarına uğradı, zindana atıldı, işkence gördü, ancak Mısır’da hazine veziri (maliye bakanlığı) makamına geldi (Yusuf, 12/55).¹¹

Musa (a.s) ve kavmi (israiloğulları) devlet terörü ile mücadele etti.

“Musa’dan sonra İsrailoğullarının ileri gelenlerine bakmadın mı? Hani onlar peygamberlerine: “Bize bir hükümdar gönder (tayin et) de Allah yolunda savaşalım” demişlerdi. O da: “Ya üzerinize bir muharebe yazılıp (farz edilip) de savaşı tutmayıverirseniz?” demişti. Onlar (şöyle) söylemişlerdi: “Allah yolunda niye savaşmayalım? Hem hakikaten yurtlarımızdan çıkarıldık hem evlatlarımızdan (mahrum edildik) fakat ne zaman ki uhdelerine savaş yazıldı, içlerinden birazı müstesna olmak üzere (muharebeden) yüz çevirdiler. Allah çok iyi bilicidir o zalimleri. Onlara peygamberleri: “Hakikat Allah size padişah olarak Tâlût’u göndermiştir” dedi. Dediler ki: “Biz hükümdarlığa ondan daha lâıyk iken ve ona maldan da bir bolluk verilmişken nasıl olur da bizim başımızda padişahlık onun olabilir?” (Peygamber dedi) “Şüphesiz Allah sizin üstünüze beğenip seçmiştir, ona bilgice, vücutça (kuvvetçe de) bir üstünlük vermiştir.” Allah mülkünü kime dilerse ona verir...” (Bakara, 2/246-247).

Firavun’un İsrailoğullarına yaptığı zulüm Kur’an’da birçok kez kınanmıştır. Örneğin: “Biz ise diliyoruz ki o yerde zaafa uğratanlara lütfedelim, onları hayırda önderler yapalım ve onları (Firavun mülkünün) varisleri kılalım. Onlara o yerde kudret (ve hakimiyet) verelim;

¹⁰ Hz. İbrâhim’in cezalandırılması ve ateşe atılmasıyla ilgili âyetlerde de Nemrud’a bazı atıflar vardır. Enbiyâ 21/68-70; Ankebût 29/24; Sâffât 37/97-98.

¹¹ Hamidullah, Muhammed, İslâm Peygamberi Hayatı ve Eseri (Çev: Mehmet Yazgan), İst.2004, s.724-727.

Firavun'a, Hâmân'a ve bunların ordularına da çekinip korkmakta oldukları şeyi başlarına getirip gösterelim.” (Kasas, 28/5-6).¹²

Kur'an'da, Hz. Dâvûd'a hükümdarlık, hikmet (nübüvvet) (Bakara 2/251) ve hakkı bâtıldan ayırarak uyuşmazlık çözme özellikleri verildiği belirtilmiş, yeryüzünde halife kılınmış, saltanatı güçlendirilmiş ve adaletle hükmetmesi emredilmiştir (Sâd 38/20-26). Düşmanlarından bir grup, onu öldürmek maksadıyla beklenmedik bir zamanda ve beklenmedik bir yoldan onun bulunduğu odaya tırmanıp içeriye girmişler, Dâvûd mülkünde bir ihtilâl oluyor, kendine bağı ile bir baskın yaptılar zannetmiş ancak, zannettiği fitne vâki olmamış, mücerred bir ibret dersi olarak kapanmıştır.¹³

Allah, Süleyman'ı da peygamberlik, hükümdarlık, hikmet ve ilimle donatmış, bina kuran ve dalgıçlık yapan şeytanları, demir halkalarla bağlı diğer yaratıkları emrine vermiş, saltanatı ve nübüvveti onların şahsında toplamıştır (Bakara 2/251; Enbiyâ 21/79; Neml 27/15; Sâd 38/35-38). Bu sayede şer güçlerini (suç örgütlerini) zapt u rapt altına almış, hatta onları hayır işlerinde çalıştırmıştır.

Yahudiler, İsa'nın tebliğ ettiği mesajdan hoşlanmamışlar ve onu öldürmek için tuzak kurmuşlardır (Âlü İmrân 3/54). Kur'an'a göre Hz. İsa çarmıha gerilmemiştir (Nisa, 4/157).¹⁴

Resûl-i Ekrem hem peygamber olarak Allah'tan aldığı vahyi insanlara tebliğ etmiş hem de müslümanların dünyevî işlerini düzene koymuş, hukukî ihtilâflarını çözmüş, ahlâk bakımından onları eğitmiş, siyasî birliğin tamamlanmasından sonra devlet başkanlığı ve ordu kumandanlığı görevlerini üstlenmiştir.

I. KURAN'DA ÖRGÜTLÜ SUÇA İŞARET EDEN AYETLER

A. ÖRGÜT (CEMİUN) VE ÖRGÜT İÇİ DAYANIŞMA (MUNTASİR)

“Yoksa ‘intikam almaya gücü yeten bir topluluğuz (cemîun muntasir) mu diyorlar? O topluluk (cem') yakında bozulacak ve onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır.” Kamer, 54/44-45.

“Mekke kafirleri ahmaklıklarından nâşî “Biz müctemi bir cemaat ve müttefik bir kavimiz, re'yimiz birbirimize muvafıktır. Binaenaleyh; yardımlaşan bir kitle olduğumuzdan düşmanlarımıza galebe eder sarsılmaz bir kavimiz mi derler? Yakında o cemiyet mağlub olur ve harp zamanı harpten arkalarını dönerler, yani müşrikler cemiyetlerine mağrur olarak kendilerinin gâlib olacaklarına inanıyorlarsa yakın vakitte onların cemiyetleri elbette dağılır, savaşta arkalarını dönerek kaçarlar. Zira; onların gururları sürurlarına mâni ve âdetleri olan zulüm ve butlana ısrarları dahi helaklerine sebep olur. Râzi ve Beyzâvî'ye göre Cenab-ı Hakkın bu

¹² Hamidullah, İslâm Peygamberi, s.727-730.

¹³ Yazır, IV/727.

¹⁴ Nabat Kralı IV. Aretas'ın kızı olan hanımını boşayarak Yahudi hukukuna göre meşrû sayılmayan, kardeşinin hanımı Herodias ile evlenmesinin Yahyâ tarafından eleştirilmesi onun öfkesini iyice arttırmış, Yahyâ'yı tutuklatıp hapse attırılmış, daha sonra da başını kestirmek suretiyle idam ettirmiştir. Aydın, Mahmut, “Yahya” *DİA*, C:43, s.232-234.

Yahyâ'nın idam edilmesinden sonra yaşadığı bölgeden kaçan Zekeriyâ yarılmış bir ağacın kovuğunda saklanmış, ancak şeytan onun elbisesinin bir kenarını dışarıda bırakmış, daha sonra düşmanlarına haber vermiş, onlar da ağacı keserek ikiye bölmüş, böylece Zekeriyâ şehid edilmiştir. Aydın, Mahmut, “Zekeriyâ” *DİA*, C:44, s.211.

âyetteki vaadi Bedir günü gerçekleşmiştir. Müslümanlara göre kâfirler bir büyük bir topluluk oldukları halde bozulup öldürülen ve esir olanlardan başka kılıç artığı savaştan arka dönerek kaçtılar.”¹⁵

B) ÖRGÜTTE DEVAMLILIK (TEMADI) UNSURU:

“O şehirde dokuz kişi (elebaşı) vardı ki; bunlar yeryüzünde bozgunculuk yapıyorlar (yüf-sidûn), iyilik tarafına hiç yanaşmıyorlardı (la yuslihûn).” Neml, 27/48. Dokuz kişiden maksat, dokuz insan olabileceği gibi dokuz grup da olabilir.¹⁶

Modern ceza hukukunda çok failli suçlarda kanunda öngörülen neticeyi bir defa ihlal etmek yeterli iken suç örgütü kurmada, sayısı birden fazla bir seri suçun işlenmesi amaçlandığından süreklilik vardır.¹⁷ Peygamberlerle mücadele eden suç örgütlerinde devamlılık ve birden fazla suç işleme unsuru, de facto olarak mevcuttu denilebilir.

C) ÖRGÜT LİDERİ

ca) “Eğer antlaşmalarından sonra yeminlerini bozarlar, dinimize dil uzatırlarsa, **küfrün imamları** (önderleri, elebaşları) ile savaşın!” (Tevbe, 9/12). Yeminlerle tevsik ve teyid ederek ahid verdikten sonra yeminlerini bozanlar ve dininize ta’n edenler küfürde ileri gitmiş, küfür önderi olmuş olurlar. Binâenaleyh siz de ölümü, öldürmeyi göze alıp bunlarla savaşın.¹⁸

cb) “(Peygamber’in eşine) bu ağır iftirayı uyduranlar şüphesiz sizin içinizden bir **grup**tur (usbe)... Onlardan her bir kişiye günah olarak ne işlemişse (onun karşılığı ceza) vardır. Onlardan (elebaşlık yapıp) **günahın büyüğünü yüklenen** kimse için de çok büyük bir azap vardır.” Nur, 24/11. Bu, münafıkların reisi Abdullah b. Übey hakkındadır. O ifki başta o atmış, ilk önce o tasrih etmiş ve halk arasında propaganda yaptırmıştı. Kurnaz münafıklar cinaslı sözlerle mü’minleri gizliden gizliye heyecana getirmeye çalışmış ve bu propagandaya aldanan şâir Hassân ve fakir Mistah gibi bir iki sâde-dil de o Übey oğlunun tasrihine kapılıp hadd-i kazfe müstahik olmuşlardı.¹⁹

cc) “Semûd kavmi, azgınlığı yüzünden (Allah’ın elçisini) yalanladı. Onların en bedbahtı (deveyi kesmek için) atıldığında...” Şems, 91/11-12. Râzi ve Ebussuud’a göre Salih (a.s.)’in devesini öldüren Kıdar b. Saaf dir.²⁰

¹⁵ Hz. Ömer’den “Bu âyet indiğinde Resulullah’ın bu nusret ne zamandır?” buyurduğu ve sonra Bedir günü çadır altında Allah’a iltica ederek zırhını giyip bu ayeti okuduğu mervidir. M. Vehbi, XIV/5683.

¹⁶ Karaman vd. Kur’an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, s.380.

¹⁷ Yargıtay 8. CD. 15.11.2001 tarih ve 11826/16097 sayılı kararında: “Sanıklardan Ali’nin liderliğinde tam bir iş birliği ve organizasyon içinde sürekli olarak önceden sayı ve yeri belirlenmeyen hırsızlık ve gasp suçlarını işlemek ve haksız çıkar sağlamak amacıyla örgütlendikleri, bu amaçla 7 gün içinde beş ayrı hırsızlık ve gasp suçunu örgütlü olarak gerçekleştirdikleri... anlaşılma eylemlerinin TCK m.313 (5237 sayılı TCK m.220) kapsamında değerlendirilmesi doğrudur.” demiştir. Karar metni için bkz. *Yargıtay Kararları Dergisi*, Mart 2002, s.489.

¹⁸ Yazır, III/312.

¹⁹ Yazır, IV/229.

²⁰ M. Vehbi, XV/6566.

D) ÖRGÜTÜN FAALİYETİ:

1. İfsad

“O şehirde dokuz elebaşı vardı, bunlar yeryüzünde bozgunculuk yapıyor (yüfsidûn), ıslah yapmıyorlardı.” Neml, 27/48.

2. Eracif neşri

“Münafıklar, kalplerinde çürüklük bulunanlar ve **Medine'de asılsız haber yayanlar yaptıklarına son vermezlerse...**” Ahzab, 33/60. İracaf, ortalığı sarsacak yalan haber yaymak demektir. Yayılan yalanlara da erâcîf denir. Ayet, halkın moralini bozmak için durmadan asılsız haber yayanlar, Müslüman akıncıların harekâtı hakkında yalan bilgiler verenlerin cezalandırılmaları zamanının geldiğini bildiriyor.

3. Peygambere suikast planı

“Allah'a and içerek birbirlerine şöyle dediler: “Gece ona ve ailesine baskın yapalım (hepsini öldürelim), sonra da velisine, “Biz Salih ailesinin yok edilişi sırasında orada değildik, inan ki doğru söylüyoruz” diyelim. Onlar böyle bir **tuzak kurdular**, biz de kendileri farkında olmadan onların planlarını altüst ettik.” Neml, 27/49-50. Hicr şehrindeki dokuz kişilik örgüt, gece baskınıyla uğursuz saydıkları Salih (a.s.) ve ailesini öldürmeyi ve kan dava edecek akrabasına da “Biz Salih ailesinin öldürüldüğü sırada orada değildik” veya “Onun ailesini kimin öldürdüğünü görmedik” demeyi planlamışlardı.

E) ÖRGÜT EVİ (MABED GÖRÜNÜMLÜ):

“Bir de şunlar var ki, **zararlı eylemler gerçekleştirmek, inkarcılıklarını pekiştirmek, müminlerin arasına ayrılık sokmak** ve daha önce Allah ve Resulüne savaş açmış kişi lehine **fırsat kollamak** üzere bir mescid yapmışlardır. “Amacımız sadece iyilikti” diye de yemin edecekler, Allah şahit, onlar kesinkes yalancılardır.” Tevbe, 9/107.²¹

²¹ Ebû Âmir câhiliyede Hristiyan olmuş, ilim öğrenmiş, râhib olmuştu. Resûlullah'ın zuhûru üzerine riyâseti zâil olduğundan düşmanlığa kalkışmış ve Mekke müşriklerini tahrik ve teşvik ederek Uhud savaşına gelmiş ve Resûlullah'a “Seninle savaşan her kavmin yanında seninle savaşacağım” demiş ve Huneyn savaşında Hevâzin yenildiği gün Şam'a kaçmış ve kaçarken münafıklara “gücünüz yettiği kadar kuvvet ve silâh hazırlayın, ben Kayser'e gideceğim ve asker getirip Muhammed ve ashâbını Medine'den çıkaracağım” diye haber göndermişti. Onlar da Kubâ Mescidi civarında bir mescid yapmışlar ve Hz. Peygamber'e: “hastalalar ve yağmurlu kış geceleri için bir mescid yaptık. Burada bize namaz kıldırıp bereketle dua etmenizi arzu ediyoruz” demişlerdi. Mescid inşa edip cemaate devam etmeyi kolaylaştırdıkları izlenimi uyandıracaklar, böylece hem Mescid-i Nebvî ile Kubâ Mescidi cemaati arasında bir tefrika çıkarmış olacaklar, hem de Ebû Âmir ile gizlice görüşebilecekleri bir mekâna kavuşmuş olacaklardı. Resûlullah da “şimdi sefere çıkmak üzere bulunuyorum, meşgulüm, inşaallah geldiğimizde kılarız” buyurmuştu. Tebuk'ten dönünce yine mescide gelmesini istediler, bunun üzerine bu âyetler indi. Hz. Peygamber, Malik b. Duşşüm, Ma'n b. Adiy, Âmir b. Seken ve Vahşi'yi çağırdı; “gidin, şu ahâlisi zâlim mescidi yıkıp yakın!” buyurdu, onlar da öyle yaptılar. Yazır, III/446, Algül, Hüseyin, “Mescid-i Dırar” *DİA*, C:29, s.272. Hz. Peygamber bu örgüt evini kuranların cezalandırılmasıyla ilgili bir şey söylememiştir. Zaten örgüt evi yıkılınca örgütü kuran ve devam edenler de dağılmıştır. Kettani, II/67, 305.

Dırar Mescidi'nin kuruluş amacı Tevbe, 9/107-109. ayetlerde şöyle belirlenmiştir:

Dırar; Müslümanlara zarar vermek,

Küfr; dinden çıkmayı örgütlemek (Esed, s.381),

Tefrikan beyne'l-mü'minin: Mü'minler arasında ayrımcılık oluşturmak,

İrsaden limen hârabe'llahe ve rasuleh: Allah ve Resulüne karşı harbe kalkışmış olanlara **yataklık** etmek. Yazır, IV/2617.

F) ÖRGÜTÜN AKİBETİ

“Yaptıklarına son vermezlerse seni onların üzerine sevk edeceğiz; o zaman seninle beraber orada fazla oturamayacaklar, Allah'ın rahmetinden uzaklaşmış olarak nerede bulunsalar yakalanıp öldürülecekler.” Ahzab, 33/60-62. Bir ülkede fitne ve fesada çalışanlara öteden beri her millette ölüm ve sürgün cezaları verilmiştir. İslâm böyle zararlı ve bozguncu olanları def ve tenkil kanununu değiştirmemiştir.²²

G) DEVLET TERÖRÜ

Terör, bir örgütün faaliyetlerinden kaynaklanabileceği gibi devletin halkına zulmü de teröre dönüşebilir. Firavun yönetimi Hz. Mûsâ ve kavmini yerleşik dinî anlayış ve ona dayalı düzene karşı bir tehdit saymış ve onları potansiyel bozguncu olarak nitelemiştir. Ancak asıl kendileri devlet terörü uygulamışlardır: “Firavun uyrukları arasından önde gelenler dedi ki: Şimdi sen, Musa'yı ve halkını seni ve ilahlarını bırakıp ülkede kargaşa çıkarırsınlar diye mi kendi başlarına bırakacaksın? (Firavun): Onların oğullarını öldürüp kız çocuklarını sağ bırakacağız. Ve böylece biz onların üzerindeki **ezici baskımızı** sürdürmüş olacağız.” A'raf, 7/127 ayeti, devlet terörünü tasvir etmektedir.²³

“Şüphesiz Firavun, ülkesinde despotluk ediyor, halkını gruplara ayırıyordu. Onlardan bir grubu güçsüz düşürmek istiyor, erkek çocuklarını kıyımdan geçiriyor, kızlarını sağ bırakıyordu. Hiç şüphesiz o huzur ve güveni bozanlardandı.” Kasas, 28/4. Firavun, despotluk için halkını tabakalara bölmüş, bu ayette de işaret edildiği üzere özellikle İsrail asıllı olanlara insanlık onuruna yakışmayacak şekilde muamele etmiştir. Bu sebeple aynı ayetin son cümlesinde onun fesad çıkarılardan olduğu ve düzeni bozduğu ifade edilmektedir. Mısır'da çoğalıp kendisine isyan edeceklerinden kaygılandığı için İsrail asıllı olanların erkek çocuklara soykırım uyguladı. Ayrıca insanları ağır işlerde çalıştırıp özellikle yaşlıların ölümüne sebep oldu.

II. KUR'AN'DA ZİKRİ GEÇEN/SÖZÜ EDİLEN ÖRGÜTSEL OLUŞUMLAR

Kur'an'da, bir suç örgütüne değinilirken, onu ifade için topluluk manası taşıyan bir kelime kullanıldığında o kelime ile suç örgütünün kastedildiği, kelimenin kendisinden değil, ayetin bağlamından (siyak ve sibakından) anlaşılır. Mesela Neml 27/48'de geçen “dokuz kişilik çete/topluluk” (tis'atü raht) tabirinden, bu çetenin bir suç örgütü olduğu ayetin devamından anlaşılmaktadır, üstelik “tis'atü raht” bir kelime değil terkiptir, ayrıca raht kelimesi sadece bu surede geçmemektedir.

²² Yazır, IV/590.

²³ Firavun, mağlûbiyet endişesini gidermek ve toplumu rahatlatmak istiyor. Mûsâ'nın şahsen hiçbir önemi yoktur. Onun gücünün kaynağı, kavim ve kabilesi, unsuru olan İsrâiloğullarıdır. Ne yaparsa bunlarla yapabilir. Biz ise onları kahrımız altında istediğimiz gibi ezeriz ve ezeceğiz. Oğullarını öldürmek, kadınlarını ve kızlarını bırakmak suretiyle güçlerini, mevcûdiyetlerini azaltacağız. Çoğalıp başkaldırmalarına meydan vermeyeceğiz” demek istiyordu. Yazır, III/132. Hukukla sınırlandırılmayan devlet gücü, kolaylıkla örgütlü suçluluk enstrümanına dönüşebilir. Özgenç, İzzet, Suç Örgütleri, Ank.2020, s.12.

A. NÂDÎ (النَّادِي)/ NEDİY

Nâdî kelimesi, kök olarak, bir konuyu konuşmak ve istişare etmek maksadıyla sözlü/sesli çağrı (nida) üzerine toplanma manasından alınmadır. Kelime mekan ismi olarak “meclis (toplantı yeri)” manasına geldiği gibi meclis katılımcıları, meclis müdavimleri, heyet, kurul manası da taşır.²⁴ Dilciler, bir mekana/meclise hakiki anlamıyla *nâdî* denilmesi için içinde katılımcılarının bulunması gerektiğini, katılımcılarının hazır olmadığı haldeki toplantı mekanını için -mecazen kullanımı hariç olmak üzere- *nâdî* kelimesinin kullanılmadığını belirtir.²⁵ Bazıları, *nâdî* kelimesinin “gündüz toplantısı” manasına *nedv* kökünden geldiğini, gece yapılan toplantı mekanına *nâdî* denilmediğini kaydeder.²⁶

Arapçada *nâdî* manasına aynı kökten *nedî* (النَّدِي) kelimesi de kullanılır ve bu kelime Kur’ân-ı Kerîm’de bir yerde, Meryem suresinde (19/73) geçer: “Onlara açık açık ayetlerimiz okunduğu zaman inkâr edenler, iman edenler hakkında: ‘İki topluluktan (hizibden) hangisinin makamı daha hayırlı, *nedî*’si (meclisi/nâdîsi) daha güzeldir?’ derler.” İbn Kesîr’in açıklamasına göre Mekke müşrikleri bu sözleri ile şunu kastetmişlerdi: En güzel evler, en yüksek yurtlar bizde, *nâdî*’miz (Dârünnedve) daha mamur, geliri ve kapısını çalanı (giriş çıkışı) daha çok. Nasıl olur da böyle üstün bir konumda olan biz bâtil yolda oluruz da Dârülerkam’da ve benzeri değersiz yurtlarda gizlenip saklananlar (müminler) hak yolda olur?!²⁷

1. Mekkeli Müşriklerin Nâdî/Nedîsi: Dârünnedve (Alâk 96/17)

Araplar meşveret için bir araya gelinen kabile meclislerine “*nâdî*” derlerdi.²⁸ Mekke’de bulunan ve mazisi İslâm’dan önceye dayanan Dârünnedve (*dâr*, “etrafı/bahçesi duvarla çevrili ev” yani yurt; *nedve*, toplanma veya toplananlar/cemaat manasına) içinde önemli konularda kararların alındığı, bir kısım sosyal etkinliklerin icra edildiği toplantı mekanına verilen bir isimdi. Burası esas itibarıyla bir asiller meclisi işlevi görürdü; mecliste Mekke’deki boyların her biri, kırk yaşını geçmiş üye ile temsil edilirdi.²⁹

Alâk, 96/17 ayetinde Ebu Cehil ile irtibatlı olarak “*o vakit çağırısın o, nâdîsini*” buyrulur. Müfessirler ayetteki *nâdî*’yi genelde meclis ve aşiret olarak açıklamışlar, Elmalılı ise kurultay, meclis diye aktarmıştır.³⁰ İslâm’ın azılı düşmanlarından Ebu Cehil, Hz. Peygamber’e ve müminlere her türlü eziyeti yapmış ve bu konuda öncülük etmiştir. O, Dârünnedve’nin önde gelen üyelerinden biriydi. Hz. Peygamber’in öldürülmesi konusunda Dârünnedve’den karar çıkaran da odur. Hicretten birkaç yıl önce Benî Mahzûm’un reisliğine getirilmiştir.³¹

²⁴ Râgıb el-İsfehânî, *el-Müfredât*, “ndv” md.; İbn Manzûr, *Lisânu’l-Arab*, “ndv” md.

²⁵ Zemahşerî, *el-Keşşâf* (nşr. Âdil Abdülmevcud-Ali Muavvad), Riyad: Mektebetü’l-Ubeykan, 1418/1998, IV/547, Ankebut 29/29 ayetinin tefsiri.

²⁶ Bkz. İbn Âşûr, *et-Tahrîr ve’t-tenvîr*, Tunus 1984, XX/241, Ankebût 29/29 ayetinin tefsiri.

²⁷ İbn Kesîr, *Tefsîru’l-Kur’âni’l-azîm* (nşr. Sâmî Selâme), Riyad: Dâru Taybe, 1420/1999, V/257, Meryem 19/73 ayetinin tefsiri.

²⁸ Bozkurt, Nebi, “Meclis” *DİA*, C:28, s.241-242.

²⁹ Fiğlalı, E. Ruhi, “Dârünnedve” *DİA*, C:8, s.555-556.

³⁰ Yazır, M. Hamdi, Hak Dini Kur’an Dili, İst. ty, VIII, 5948, 5961, Alâk 96/17 ayetinin tefsiri.

³¹ Kapar, M. Ali, “Ebû Cehil”, *DİA*, C:10, s.117-118, aynı yazar, “Mahzûm” *DİA*, C:27, s.402-403.

Dârünnedve İslam'ın ilk yıllarından itibaren Hz. Peygamber'e ve müminlere karşı **örgütlü muhalefetin merkezi** haline gelmiştir.

2. Sodom'un Nâdîsi

Ankebût, 29/29 ayetinde Hz. Lût'un inkârcı kavminin kendilerine ait nâdî'de kötü (münker) fiiller işlediklerinden söz edilir: “*Cidden siz hâlâ* (kadınları bırakıp) *erkeklerle gidecek, yolu kesecek ve nâdî'nizde kötülük* (münker) *yapıp duracak mısınız?!*”

Hz. Lût'un inkârcı kavmi yaşadıkları Sodom ve Gomore şehirlerinde daha önceki insanların yapmadığı bir sapıklığı ihdas etmiş; erkek-erkeğe cinsel ilişkiye girme gibi çirkin ve pis bir yola sapmışlardı. Ayette zikredilen “yol kesme” eylemini eşkıyalık (yol kesip mala el koyma ve insan öldürme) diye açıklayan müfessirler olduğu gibi, fuhuş yapmak amacıyla insanları yoldan alıp götürmek şeklinde izah edenler de vardır. Bazıları söz konusu eylemi, Sodom halkının kadınları bırakıp erkeklerle yönelmeleri sebebiyle nesli kesip bitirmeleri diye yorumlamıştır. Kurtubi, “muhtemelen bütün bu sayılan fiiller onlarda bulunmaktaydı” der.³²

Ankebût ayetinden anlaşılıyor ki bu sapık halkın Sodom'da nâdî veya nâdîleri vardı. Bu nâdîde onlar ayette münker (kötü) diye belirtilen fiilleri işlemekteydiler. Tefsir kitaplarının aktardığına göre Sodumlular bu mekânda cinsel içerikli konuşmalar yaparlardı, birbirleriyle küfürlü konuşurlardı, yoldan geçen erkek misafirlere musallat olurlardı. Hatta bu mekanları alenî livâta yeri olarak kullandıkları söylenir. Onların edep ve ahlak dışı daha başka birçok hâl ve hareketlerinin de olduğu nakledilir.³³ İbn Abbas'tan nakledildiğine göre sapık zümre yol üzerinde (ki meclislerinde) otururlardı. Her birinin yanında içinde çakıl taşları bulunan büyükçe çanakları olurdu. Yoldan bir yolcu, özellikle garip birisi geçtiği zaman o yolcuya çakıl taşlarını atarlardı, ilk kim isabet ettirirse yolcuyu o hak etmiş sayılırdı. İsbet ettiren gider adamın elinde ne varsa alır, onunla cinsel ilişkiye girer ve ayrıca adamı (yol/köprü geçiş ücreti adı altında?) para olarak üç gümüş borçlandırır. Onların aralarındaki meselelerde haksız hükümler veren bir hâkimleri (kadı) de vardı. “*O/Falan, Sodom kadısından daha zalim*” deyiimi ondan gelmektedir.³⁴ Anlaşılan o ki onlar bu iğrenç eylemlerini kendilerince eğlenceli bir oyun haline dönüştürmüşlerdi.

Öyle anlaşılıyor ki Sodom'daki söz konusu nâdî, erkek eşcinsellere ait fuhuş yuvası olarak işlev görmüş, yabancılar için böylesi bir mekâna uğramak veya yollarından geçmek büyük tehlike arz etmiştir. Yukarıda zikri geçen o zalim hâkim, Sodumlular aralarında çıkan meseleleri hükme bağlamada bu mekânı/meclisi kullanmış olabilir. Nâdî kelimesinin sözlükteki “bir konuyu konuşmak ve istişare etmek maksadıyla sözlü çağrı üzerine toplanma” manasına bakılacak olursa daha başka amaçlarla kullanıldığı söylenebilir.

³² Kurtubî, Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensârî (ö.1273): *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'ân* (nşr. Abdullah Türkî), Beyrut, Müessesetü'r-Risâle, 1427/2006, XVI/358, Ankebüt 29/29 ayetinin tefsiri.

³³ Bkz. Kurtubî, XVI/358-359, Ankebüt 29/29 ayetinin tefsiri.

³⁴ Bkz. Begavî, *Tefsîru'l-Begavî: Me'âlimüt't-Tenzîl* (nşr. Muhammed Nemr vd.), Riyad: Dâru Taybe, 1411, VI/240. Bursevî, *Rûhu'l-Beyân*, Beyrut: Dâru İhyâi't-türâsi'l-arabî, ty, VI/465.

Sodom halkının erkekleri arasındaki eşcinselliğin böylesine yaygın oluşu, kadınlar arası eşcinselliğin (sihâk) de ortaya çıkması sonucunu doğurmuştur.³⁵

3. Raht (رَهْطٌ) Hicr'deki Dokuz Kişilik Suç Örgütü

Raht kelimesi³⁶ mutlak olarak kullanıldığı zaman genelde üçten ona kadar olan insan, özellikle erkek topluluğu/cemaati diye tanımlanır. Yediden ona, ondan daha az, kırka kadar erkek topluluğu için kullanıldığı da söylenir. Üçten yediye kadarki insan topluluğuna ise *nefer* denir.³⁷

Bir Arap kavmi olan Semud ile Hz. Salih'in konu edildiği (Neml 27/48-49) ayetlerinde mealen şöyle buyrulur: “*Şehirde (Hicr'de) dokuz raht vardı. Hep arzda fesat yaparlar, salaha yanaşmazlardı. Allah'a and içerek birbirlerine: Biz bu gece ona ve ailesine baskın yapalım, sonra velisine (veliyüddeme), ailesinin öldürülüşünde bulunmadığımızı, bizim doğru olduğumuzu söyleyelim, dediler.*”

Ayette geçen Hicr (Medâinüsâlih) şehrindeki (günümüzde Medine-Tebük yolu üzerinde içinden Hicaz demiryolunun geçtiği sarp kayalıklarla çevrili vadide yer alır ve burada kalıntılarının bulunduğu söylenir) *dokuz raht* ifadesine müfessirlerin çoğu *dokuz erkek, dokuz şahıs, dokuz kişilik çete* manası vermişlerdir.³⁸ Zira ayette dokuz kişiden oluşan bir topluluktan söz edilmektedir; dokuz ayrı topluluktan değil. Bu inkârcı çete mensuplarının her biri, müfessirlerin açıklamalarına göre, kendisine tabi olan adamlarının reisi konumunda idi. Çetenin şehir eşrafının (servet sahibi zengin kesimin) çocuklarından oluştuğu belirtilir. Bazı kaynaklarda onların isimleri verilir. Hz. Sâlih'e mucize olarak verilen deveyi kestiği nakledilen Kudâr b. Sâlif de -Kur'an'daki ifadesiyle “Semûd'un en haydutu” (Şems 91/12)- bu şer çetesi içinde yer alıyordu. Kudâr'ın veya Kudâr'la birlikte Misda'ın (Musadda?) çetenin başı oldukları, devenin kesiminde de bu ikisinin birlikte hareket ettiği söylenir.³⁹

³⁵ Bkz. Kurtubî, XVI/359-360.

³⁶ Raht kelimesi “falanın rahtı” (rahtu fulan) şeklinde isim tamlaması şeklinde kullanıldığında söz konusu şahsın kendilerine dayandığı, kendileriyle kuvvet bulduğu aşireti, kabilesi manasına gelir. Kişinin en yakın akrabası/sosyal çevresi manasına geldiğini söyleyen âlimler de vardır. *Fasile* kelimesi ise bir kişinin *raht*'ından daha yakın olan akrabasını ifade eder.

Raht kelimesi Kur'an'da ikisi Hûd (11/91, 92) ve biri Neml (27/48) suresinde olmak üzere üç ayette geçer. Hûd 11/91'de Hz. Şuayb'in inkârcı kavminin -mealen- “*Eğer senin raht'ın olmasaydı seni kesinlikle recmederdik...*” sözlerine; 92'de ise Hz. Şuayb'in “*benim rahtım size Allah'tan daha mı aziz ki...*” ifadesine yer verilir.

İbn Âşur'un Hûd, 11/91 ayetinin tefsiri münasebetiyle yaptığı açıklamaya göre raht kelimesi bir kişiye nispet edildiği zaman onunla o kişinin en yakınları kastedilir, çünkü kişinin en yakınları sayıca çok olmaz. Hûd sure-sinde Hz. Şuayb'in inkârcı kavmi ona “rahtın olmasaydı” demiştir ki raht kelimesi azlık bildirir, asıl itibarıyla 3'ten 10'a kadar az sayıdaki taife manasına gelir. Hz. Şuayb'a iman edenlerin sayısı gönderildiği kavmin tamamına nispetle az olduğu için ayette *raht* kelimesi seçilmiştir.

Yazır, Hûd ayetlerinin ilgili kısmına şu meali vermiştir: “*Yâ Şuayb! Eğer taallukatın beş on kişi olmasaydı mutlaka seni recmederdik, senin bize karşı hiçbir ehemmiyetin yok.*” dediler. *Ve ey kavmim! dedi: Benim taallukatım size Allah'tan daha mı aziz ki O'nu arkanıza atıp unuttunuz.* Yazır, “benim taallukatım” mealini tefsir kısmında “birkaç adamım” diye açıklamış, raht kelimesinin içerdiği anlam alanını yansıtmayı da ihmal etmemiştir.

³⁷ Bkz. Râgıb el-İşfehâni, *el-Müfredât*, “rht” md.; İbn Manzûr, *Lisânü'l-'Arab*, “rht” md. geniş bilgi için bkz. Atalay, Orhan, “Kur'an'da Sosyal Grup İfade Eden Kavramlar” *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/30769>, s.197-231.

³⁸ “*Hicr şehrinde dokuz kişilik bir şerir çetesi (suç örgütü) vardı. Bunlar Semud'un mütegalibe (zorba) takımı idi. Semud diyarını ıslah değil; ifsad ediyorlardı...*” Miras, IX/138.

³⁹ Bkz. Kurtubî, XVI/182-183, Neml 27/48-49 ayetlerinin tefsiri.

Söz konusu çete, ayette belirtildiği üzere, hep yeryüzünde fesat çıkarma ile meşgul oluyor, topluma yararlı hiçbir işte yer almıyordu. Kur'ân'da, onların yeryüzünde yapmış oldukları bozguncu faaliyetlerden olarak, mucize olarak verilen deveyi kesmeleri, Hz. Salih'i ve ailesini bir gece baskını ile öldürmeyi tasarlamaları gösterilir. Tefsir kitaplarında yer alan nakle göre bu çete mensuplarının ve genelde Semud kavminin alışverişte yaptığı fesat işlerden biri de şu idi: Alışverişte kullandıkları altın ve gümüş paralar ellerine geçince kenarlarından bir miktar koparmak suretiyle eksiltip başkalarına öylece ve sayı ile verirler, fakat kendileri başkalarından alırken altın ve gümüş parayı sayı ile değil tartarak alırlardı. Tâbiünden Saîd b. Müseyyeb (ö.94/713) altın ve gümüş paraları bu şekilde hile ile eksiltmeyi "arzda fesat" eyleminden sarar.⁴⁰ Onların belirgin bir başka özelliği de insanların ayıp ve kusurlarını araştırmaktır.⁴¹

4. Usbe (الْعُصْبَةُ)

Usbe, birbirine sıkı sıkıya bağlı, birbirini daima destekleyen/dayanışma halinde olan bir topluluk demektir.⁴² Kaynaklar, topluluğu oluşturan fertlerin sayısı hakkında farklı bilgiler verir; belirtilen nitelikteki 10 ve daha fazla, 10 ila 15, 10 ila 40, 1 ila 10, 3 ila 10 kişiden oluşan topluluğu ifade ettiği söylenir, daha başka sayı verenler de vardır. Dilcilerin çoğu 10'dan 40'a kadarki insan topluluğu için kullanıldığını söylemiştir.⁴³

a. İfk Hâdisesini Örgütleyen Grup

Nûr, 24/11 ayetinde Hz. Aişe'ye yönelik çirkin iftiranın (ifk) bir usbe tarafından atıldığı belirtilir: "O çirkin iftirayı (ifk) atanlar içinizden bir usbedir. Siz onu sizin için bir şer sanmayın. Bilakis o sizin için bir hayırdır. Onlardan (usbeden) her kişi işlediği günahın cezasını görecektir. Bu çirkin iftirada vebalin büyüğünü yüklenene (başı çekene) de büyük bir azap vardır."

İbn Kesîr'e göre 24/11. ayette usbe kelimesinin kullanılması, iftirayı atanların bir iki kişi değil, aksine bir topluluk olduğunu belirtmek maksadına yöneliktir.⁴⁴

Merâğî (1883-1952) bu konuda şunu söyler: "O ifk'i atanlar içinizden bir usbedir" yani o yalanı ve bühtanı atanlar içinizden bir topluluktur, ey müminler, onlar gizledikleri maksatlarını gerçekleştirmek için birbirleriyle yardımlaşmış ve o bühtanı insanlar arasında duyurup yaymaya karar vermişlerdir... Söz konusu topluluğun "usbe" diye tabir edilmesi şunu beyan eder: Onlar sayıca çok az bir topluluktur ve o bühtanı yayanlar da onlardır. Yoksa çok sayıda insandan oluşmamaktadır.⁴⁵

İfk hâdisesi hadis, siyer ve tefsir kitaplarında ayrıntılı anlatılır. Özetle; Hz. Peygamber ordusuyla birlikte Beni Mustalik Gazvesinden dönerken yanında götürdüğü Hz. Aişe bir konak yerinde tabii ihtiyacını gidermek üzere gece karanlığında ordugahtan uzaklaşır. Dönerken

⁴⁰ Bkz. İbn Kesîr, Tefsîr, VI/199, Neml 27/48-48 ayetlerinin tefsiri.

⁴¹ Bkz. Kurtubî, XVI/182.

⁴² Bkz. Râgıb el-İsfehânî, el-Müfredât, "asb" md.

⁴³ Kurtubî, XVI/317 Kasas 28/76 ayetinin tefsiri; İbn Âşûr, et-Tahrîr ve't-tenvîr, XII/222, Yusuf 12/8 ayetinin tefsiri. Geniş bilgi için bkz. Atalay, s.221.

⁴⁴ İbn Kesîr, Tefsir, 24/11 tefsiri.

⁴⁵ Ahmed Mustafa el-Merağî, *Tefsîru'l-Merâğî*, Kahire, 1365/1946, XVIII/83.

gerdanlığının düşmüş olduğunu fark eder, onu almak için geri döner, biraz fazlaca oyalanır. Konaklama yerine geldiğinde Hz. Peygamber'in ve ordunun hareket etmiş olduğunu görür; birlik Hz. Aişe'nin hevdecinde (tahtırevan) olduğunu sanarak yola koyulmuştur. Gelir beni bulurlar düşüncesiyle orada bekler. Ordunun artçısı Safvan b. Muattal onu bulur, devesine bindirir, kendisi yaya olarak yola çıkarlar. Gecikmeli olarak ancak bir sonraki konaklama yerinde orduya yetişirler. Bu durumu kötüye kullanmak isteyen münafıkların başı Abdullah b. Übey b. Selül, Hz. Aişe'ye zina iftirasında bulunur ve iftirasının müminler arasında yayılması için çabalar. İftira hadisesinden günler (yaklaşık bir ay) sonra Nûr suresinin 11-26. ayetleri nazil olur ve bu ayetlerde Hz. Aişe'nin suçsuz olduğu, onun hakkında ortaya atılan iddianın büyük bir bühân olduğu açıklanır.

İftira hadisesinde başı çeken Abdullah b. Übey'in yanı sıra sair münafıklar ve sahabeden bazıları da iftirayı dillerine dolamış, bazıları da bunun mümkün olabileceğini düşünmüştü. Kaynaklarda sahabeden iftira olayına karışıp yayılmasına sebep olduğu tespit edilen Hassân b. Sâbit, Mistah b. Üsâse ve Hamne bt. Cahş'e kazif haddi uygulanmıştır.⁴⁶

Âlimlerin çoğuna göre ayette "o vebalin büyüğünü yüklenen/başı çeken" diye bahsedilen kişi Abdullah b. Übey'dir. İfk hâdisesi, yukarıdaki kısa anlatımdan da anlaşıldığı kadarıyla, Abdullah b. Übey'in sinsice örgütlediği, Nur ayetleri ininceye kadar da amacına önemli ölçüde ulaştığı bir vakıdır. Onun bu düzenine, işin arka planından haberi olmayan bir kısım müminler de katkı sağlama durumuna düşmüşlerdir.⁴⁷

b. Hz. Yusuf'un Kardeşleri

Usbe kelimesi Yusuf 12/8, 14. ayetlerde de geçer. Yusuf 12/8'de kardeşlerinin Hz. Yusuf'a ve Bünyamin'e yönelik besledikleri haset konu edilir: "*(Kardeşleri) dediler ki: Yusuf ile kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgilidir. Halbuki biz kalabalık bir cemaatiz (usbe). Şüphesiz ki babamız bir yanlışlık içindedir.*" İbn Kesir'in açıklamasına göre kardeşleri şunu söylemek istemişlerdir: Biz bir topluluk (usbe) olduğumuz halde, nasıl oluyor da bu ikisi babamıza bizim gibi bir topluluktan daha çok sevimli oluyor!?"

Kardeşlerinin Hz. Yusuf'a olan hasetlerinin neticesi olarak onu öldürme veya uzak ve ıssız bir yere atma ya da kırdaki kuyunun dibine bırakma görüşlerinden sonuncusunu uygulamak üzere kendi aralarında anlaşınca, babalarından kıra hayvan gütmeye giderken Yusuf'u da gezip oynaması için kendileriyle beraber göndermesini isterler. Babalarının kırdaki Yusuf'u kurdun yemesinden korktuğunu söylemesi üzerine kardeşlerinin babalarına söyledikleri söz 14. ayette mealen şöyle anlatılır: "*Yusuf'un kardeşleri babaları Yakub (a.s.)'a yemin edip dediler ki: "Biz kuvvet ve galebe sahibi ehl-i neseb-i vahid re'y ü tedbirde müttehid on nefer rical iken eğer Yusuf'u kurt yerse cümlemiz acz ü meskenet ve zaaf ü mezellet âryla helak olmak lazım gelir."*"⁴⁸

⁴⁶ İfk hâdisesi hakkında bk. Buhâri, *Şehâdât*, 15; *Tefsîr*, 24/5-10; Müslim, *Tevbe*, 56; İbn Kesir, *Tefsîr*, VI/19-Nur 24/11 vd.; Fayda, Mustafa, "İfk Hâdisesi" *DİA*, C:21, s.507-509.

⁴⁷ Koçyiğit, Talat, "Abdullah b. Übey b. Selül" *DİA*, C:1, s.139-140.

⁴⁸ İbn Haldun, I/401.

İki ayette geçen *usbe* kelimesini Taberi “on bir kişiden oluşan bir topluluk”, Yazır, “mutassıb bir kuvvet”, Hasan Basri Çantay “birbirini destekleyen kuvvetli bir cemaat-topluluk” diye açıklamıştır. Yukarıdaki açıklamalardan Hz. Yusuf’un kardeşlerinin “biz bir usbeyiz” sözleri ile kendilerinin, birbirine sıkı sıkıya bağlı, birbirini destekleyen, koruyup kollayan, sayısı onu bulan bir kuvvet olduklarını ifade etmektedirler.

“Yusuf u öldürün veya onu (uzak) bir yere atın ki babanızın teveccühü yalnız size kalsın! Ondandır sonra da (tövbe ederek) sâlih kimseler olursunuz!” Onlardan biri, “Yusuf u öldürmeyin, eğer mutlaka yapacaksanız onu kuyunun dibine atın da geçen kervanlardan biri onu alsın” dedi... Onu götürüp kuyunun dibine atmaya ittifakla karar verdikleri zaman biz Yusuf a, "Kardeşlerinin yaptıklarını bir gün onlara kendileri farkına varmadan mutlaka haber vereceksin!" diye vahyettik... Onlar, **tuzak kurmak** üzere ittifak ettikleri zaman, sen onların yanında değildin.” Yusuf, 12/9-10, 15, 102.

Özetle Hz. Yusuf’un kardeşlerinin kıskançlıkla onu öldürmeyi düşünüp kuyuya atmaya karar verdikleri, bunu uyguladıkları, babalarına yalan söyleyerek aldattıkları, sonra Yusuf u kervancıya sattıkları, durumu babalarından gizlemeye devam ettikleri, böylece birden fazla suç işlemeye karar verip icraya koydukları yani örgütlü olarak suç işledikleri görülmektedir.

5. Taife (الطَّائِفَةُ) ve Bağy (الْبَغْيُ)

Sözlükte bir şeyin parçası manasına gelen *taife*, dilcilerin açıklamalarına göre insanlar için kullanıldığında bir ve birden fazla kişiyi ifade eder. Tâbiinden Mücahid, 1’den 1000’e kadar olan insan için kullanıldığını, en azının bir adam/racül olduğunu, Atâ ise en az iki kişiden/racül oluşan insan topluluğunu belirttiğini söylemiştir.⁴⁹

Bağy, mutlak olarak “istemek”, “normalin dışına, üstüne çıkmak istemek” demektir, çıkma isteği gerçekleşsin gerçekleşmesin fark etmez. Olumsuz (mezzum) manasıyla doğrudan ayrılma, haddi aşma, hakkı olmayan şeyi isteme, düşmanlık etme, saldırma, zulmetme, fesat çıkarma, kadının zina etmesi gibi manalarda kullanılmıştır. Kelime Kur’an’da daha çok olumsuz manasıyla yer alır.⁵⁰

“Şayet iman edenlerden iki taife kavga ederlerse... (Hucurat, 49/9) ayetinin, Evs ve Hazrec kabileleri arasında meydana gelen bir gerginlik üzere nazil olduğu ve dolayısıyla, “iki taife” ile söz konusu iki kabilenin murat edildiği anlaşılmaktadır.⁵¹ Ayet, kaynaklarda, Medine döneminde bazı mümin gruplar ya da şahıslar arasında çıkan ve genelde, silahın kullanılmadığı çarpışmalarla/kavgalarla irtibatlandırılır.⁵²

İrtibatlandırılan olaylardan birinde münafıkların başı Abdullah b. Übey b. Selul’un adı geçer: Enes’ten nakledilen bir rivayete göre Hz. Peygamber’e: Abdullah b. Übeyy’e gitseniz! diye teklif edilince bir eşeğe binip yola çıkmış, müslümanlardan bir grup da onunla birlikte yürümüştü. İbn Übeyy’in bulunduğu yer tozlu topraklı bir yermiş. Hz. Peygamber gelince İbn Übeyy: Öte dur! Vallahi eşeğinin pis kokusu beni rahatsız etti, demiş. Bunun üzerine Ensardan biri çıkıp: Vallahi Allah Resûlünün eşeği senden daha güzel kokulu, diye karşılık vermiş. Karşı

⁴⁹ Râgıb el-İsfehâni, el-Müfredât, “tvf” md.; İbn Manzûr, Lisânü’l-Arab, “tvf” md. geniş bilgi için bkz. Atalay, s.220.

⁵⁰ Râgıb el-İsfehâni, el-Müfredât, “bğy” md.; İbn Manzûr, Lisânü’l-Arab, “bğy” md.

⁵¹ Taberi, XI/387-388; Zemahşeri, IV/354.

⁵² Bkz. Kurtubî, XIX/373-375; İbn Kesîr, Tefsîr, VII/374-375.

tarafтан biri İbn Übeyy'e arka çıkmış, ötekine sövmüş. Her iki taraf kendi adamlarına arka çıkmış. Derken iki taraf arasında sopa, el ve ayakkabıların/terliklerin kullanıldığı bir kavga çıkmış. Enes b. Mâlik'e göre onlar hakkında Hucurât ayeti (49/9) inmiştir.⁵³

Hanefi fakihî Cessâs (ö.981) şunu söyler: Hucurat ayetinin zâhiri, âsî/zalim taraf (fie-i bâğiye) ile Allah'ın emrine dönünceye kadar savaş emrini iktiza eder. Bu durum (silahın kullanılmadığı) sair kıtal çeşitlerine de şamildir; sopa (asa/cop) ve ayakkabı/terlik müdahalesiyle hakka (Allah'ın emrine) dönerse, başkası (silah) kullanılmaz. Şayet onunla dönmezse ayetin zahirinin gerektirdiği şekilde (bâği tarafla) kılıç kullanılarak savaşılır. Eğer (bâği taraf silahsız) saldırganlığına ve hakka dönmeyi terk etmeye devam ederse hiç kimsenin onunla silah kullanmayıp sırf asâ ile savaşmakla yetinmesi caiz değildir. Bu, "iyiliği emredip kötülükten vazgeçirmeye çalışma" (emir bi'l-ma'rûf nehiy ani'l-münker) çeşitlerinden biridir. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Sizden kim bir kötülük (münker) görürse onu eliyle değiştirsin, şayet gücü yetmezse o takdirde diliyle, eğer buna da gücü yetmezse kalbiyle. Bu (sonuncusu) imanın en zayıfıdır." Görüldüğü gibi Hz. Peygamber kötülüğün "el" ile ortadan kaldırılmasını emretmiş, silah-silahın dünü (daha aşağı savaş/vuruşma araçları) ayırımı yapmamıştır. Hadisin zahiri kötülüğün mümkün olan herhangi bir araçla ortadan kaldırılmasının vucubunu iktiza eder... (Haşviyye'den bir grubun ehl-i bağy ile savaşın ancak asa, pabuç ve silah kapsamına girmeyen daha aşağı araçlarla yapılabileceğini, onlarla savaşta kılıç kullanılmayacağı yönündeki görüşünü ve delillerini aktardıktan sonra bu görüşü eleştirir)... Yine şu da var ki Hz. Ali fie-i bâğiye ile kılıçla savaşmıştır, konuları malum olan sahabenin büyüklerinden ve Bedir ehlinde bir kısmı da yanında bulunuyordu. O, fie-i bâğiye ile savaşmakta haklı idi, bunda kimse ona karşı çıkmamıştır, fie-i bâğiye ve taraftarları hariç. Hz. Peygamber, Ammar b. Yâsir'e: "Seni o âsî fırka (fie-i bâğiye) öldürecek" demiştir. Bu, tevatür yoluyla gelen makbul bir haberdir. Hatta Muaviye bile bu hadisi -Abdullah b. Ömer kendisine söyleyince- inkâr etmemiş ancak şunu demiştir: "Onu (biz değil) buraya getiren ve dişlerimizin arasına atan (Ali) öldürmüştür."⁵⁴

İbn Âşur, Hucurat ayetinde geçen bağy'ın, fikhî (terim) anlamında değil; sözlük (zulmetmek/haksızlık yapmak, başkasının hakkına tecavüz etmek) anlamında kullanıldığını söyler. Buna göre ayetteki "hakka tecavüz eden/saldırıcıyı sürdüren taife" demek, (başka bir taifeye karşı) hak-hukuk dışına çıkmış zalim taife demektir... Devletin devreye girip hak ihlali yapan tarafa askeri güç kullanması (savaşması) için ayette hak ihlali yapan tarafın "taife" (büyük bir topluluk) olması hükmü getirilmiştir, zira böylesi durumlarda zalim taifenin zulmünü topluluktan bir kısım fertlerle ve emniyet güçlerinin desteğiyle engellemek zor olur, bu yüzden onları bu hak ihlalinden, ordu ve silahı devreye sokarak men etmek taayyün eder. Bu uygulama/hüküm (müslüman toplumda) bir kısım topluluklar veya kabileler arasında çıkan çarpışma/çatışmalar için geçerlidir. Ancak müslüman topluluktan bir hizbin/bölüğün/fienin (halifeye/meşru nizama) başkaldırması meselesine gelince, bu durum daha şiddetli bir tecavüzdür. Bu (meşru düzene isyan hareketi), esas itibarıyla, Hucurat ayetinin konusu (mevridi) değildir. Fakat ayet, bu konuda İslam hukukunda bir asıl teşkil eder... (Siyasi iktidar düzenine silahlı isyan

⁵³ Buhârî, *Sulh*, 1; Müslim, *Cihad*, 117.

⁵⁴ Hadisi Kûfe, Basra, Hicaz ve Şam uleması rivayet etmiştir. Cessâs, Ebûbekir Ahmed b. Ali, *Ahkâmü'l-Kur'an* (nşr. Muhammed Sadık Kamhavi), Beyrut: Dâru İhyai't-türasi'l-Arabi, 1412/1992, V/280.

anlamındaki) bağıy'ın terim/fikhî anlamı ve bağıy şekilleri, İslam'ın ilk yıllarında tayin ve tespit edilmiş değildi, onu, ulema ancak (Hz. Ali ile Hz. Âişe arasında cereyan eden) Cemel Vak'ası (36/656) ve hemen ardından meydana gelen (Hz. Ali ile Muaviye arasında çıkan) Siffin Vak'ası'ndan (37/657) sonra tespit etmiştir.⁵⁵

6. Hizb/Ahzab

Sözlükte “parça, kısım; cemaat, taife; bir kimsenin görüşüne ve emrine uyan özel adamları” gibi anlamlara gelen hizb kelimesi⁵⁶ terim olarak “cemaat, taife ve siyasî parti” anlamında da kullanılır.⁵⁷ Hizib, bir kişinin görüşüne uyarak kendisiyle birlikte bulunan dost ve arkadaşları, belli bir görüş ya da unsur çevresinde oluşan topluluk, parti demektir. Kavim, kabîle gibi tarihi ve toplumsal bir oluşumla ortaya çıkan topluluğa hizb denildiği gibi; bir kişi, inanç ya da düşünceye taraftarlıkla toplumdan ayrışan siyasî ve itikâdî topluluklara da hizib adı verilir. Her hizib, kendi içinde sıkı bir dayanışma, yardımlaşma ve taraftarlık bilinciyle hareket ederken, diğer hiziblerle ilişkilerinin temelini sakınma, korunma ve düşmanlık duyguları belirler.

Kur'an'da hizbullahın karşıtı olarak “hizbü's-şeytân” terkibi de geçer.⁵⁸ Hizbüşşeytan olarak tanımlanan insanlar Medine'deki münâfıklardır. Münâfıklar, müslüman gibi göründükleri, içiçe yaşadıkları müslümanların sahip oldukları bütün haklardan yararlandıkları halde, gerçekte iman etmemiş kimselerdir. Mü'minleri kendilerine inandırabilmek için yemin dâhil her yola başvurur, ancak her fırsatta Allah'ın yoluna engel olmaya çalışırlar. Münâfıkları, (hizbüşşeytanı) gerçek mü'minlerden, Hizbullah'tan ayıran en temel özellik: Allah'ı, Resulünü ve mü'minleri değil, onların karşısındaki kimseleri dost edinmeleridir. Münâfıklar, İslam'ın ve mü'minlerin zaferini sonuna kadar engellemeye çalışmışlar, bu amaçlarına ulaşabilmek için hem müşriklarla hem de yahudilerle iş birliği yapmışlardır.

Resûlullah (s.a): “Gerçekten iblis tahtını suyun üzerine koyar, sonra **çete(seriyye)lerini**⁵⁹ gönderir. Bunların ona derece itibarıyla en yakın olanı, en büyük fitne çıkarandır. Bunlardan biri gelerek ‘şöyle şöyle yaptım’ der. O da: ‘hiçbir şey yapmamışsın’ der. Sonra biri gelerek ‘onu karısıyla birbirinden ayırmadan bırakmadım’ der. Bunu kendisine yaklaştırır ve ‘sen ne iyisin!’ der.” buyurdu.⁶⁰

⁵⁵ İbn Âşûr, et-Tahrîr ve't-tenvîr, XXVI/240.

Katâde'den naklen Hâzin tefsirinde beyan olunduğuna göre bu âyet bir alacak davasından dolayı tartışan Ensardan iki kimse hakkında inmiştir. Çünkü Ensardan alacak davasında bulunan zat “benim kavim ve kabile çoktur, binaenaleyh ben bu hakkı senden zorla alırım” der. Diğeri de “Davamızı Hz. Peygamber'e arz edelim, bilmuhakeme hakkın tebeyyün ederse al!” der. Velhasıl bu suretle işi uzatırlar. Hatta elleri ve ayaklarının pabuçları ile vuruşmaya başlayınca bu âyetin indiği rivayet edilir. M. Vehbi, Büyük Kur'an Tefsiri, XIII/5494-5495.

“Devlete isyan edenler (bâğiler), halka karşı da haksız yere savaş ilân etmiş oldukları ve zarar verdikleri için müctehidlerce bu âyetin kapsamına alınmışlar; –bazı istisnalar dışında– aynı hükme ve muameleye tâbi tutulmuşlardır.” Kur'an Yolu, V/92-93.

⁵⁶ Lisânü'l-'Arab, “hzb” md.; Tâcü'l-'arûs, “hzb” md.; Kâmus Tercümesi, “hzb” md. Geniş bilgi için bkz. Atalay, s.228-229.

⁵⁷ Birşık, Abdülhamit, “Hizbullah” *DİA*, C:18, s.183-184.

⁵⁸ Zemahşeri, IV/78; Fahreddin er-Râzi, XXIX/277.

⁵⁹ “Seriyye “askerî birlik, silâhlı tim, ordunun bir bölüğü” anlamlarına gelir. Bu askerî birliklere görevlerinin gereği olarak çok defa geceleyin yol almaları, gizli hareket etmeleri ve baskın şeklinde hareket planı yürütmeleri dolayısıyla seriyye adı verilmiştir.” Özdemir, Serdar, “Seriyye” *DİA*, C:36, s.565.

⁶⁰ Müslim, *Münafıkın*, 67.

“Ahzâb sûresindeki (33/20, 22) ahzâb, Hendek Savaşı'nı başlatan Mekkeli müşrikler, Gatafân kabilesi ve yahudilerden oluşan ordudur.”⁶¹

Razi “hizb, lügatte, aynı görüşleri paylaşan kimselerdir ki, kendi gruplarının işlerini düzenlemek, problemlerini çözmek ve idare etmek amacıyla toplanmışlardır” şeklinde bir tanım yapar.⁶²

“Ey benim kavmim! Bugün ülkede hakimiyeti elinde bulunduran bir toplum olarak hükümlerlik sizindir. Ama eğer Allah'ın cezası başımıza gelirse ona karşı bize kim yardım edebilir!” Firavun ise, “Ben sadece kendi gördüğümü size gösteriyorum ve sizi yalnızca doğru yola yönlendiriyorum” dedi. İnanan kişi de şöyle dedi: “Ey kavmim! Doğrusu vaktiyle (peygamberlerine karşı) **gruplar oluşturmuş eski toplulukların** yaşadıkları felaketlerin benzerinin sizin de başınıza gelmesinden korkuyorum: Nuh kavminin, Âd, **Semûd** ve onlardan sonrakilerin durumu gibi.” Mü'min, 40/29-31.

7. Sai bi'l-fesad /Bozguncu

Fesad kavramı sosyal, siyasî ve hukukî düzenle ilgili olarak kullanıldığında belli bir düzen veya dengenin bozuluşunu ifade eder.⁶³

“Allah ve Resulüyle **savaşanlar** ve yeryüzündeki **hak düzeni bozmaya çalışanlar...**” yekdiğerini himaye ederek toplanıp bir kuvve-i mania teşkil eden (örgüt oluşturan), bu suretle müslümanların ve İslâm'ın tabiiyetleri veya ahdinde bulunanların (zimmiler ve müste'menlerin) canlarına, mallarına, ırzlarına kasıt ve asayişlerini ihlal eden içtimai ve siyasi şakavet erbabıdır. Yeryüzünde fesad için sa'y eyleyen; cana veya mala veya ırza tasallut veya hars ü nesli ihlâke teşebbüs ve tesebbüb ile nizâm-ı hakkı ve âsâyîş-i halkı ihlâl ve ifsad için çalışan kimse-lerdir.”⁶⁴

İslam ceza hukukunun konusu olan “hırabe cezası” (haddü'l-hırâbe) yukarıda belirtildiği üzere Mâide 5/33-34. ayetlerinde yer alır. Bir kısım araştırmacılar “hırâbe” suçunu maddi ve manevi unsurları bakımından “örgütlü suç” (الْجَرِيمَةُ الْمُنْتَظَمَةُ : *el-cerîmetü'l-munazzame* veya: الْإِجْرَامُ الْمُنْتَظَمُ : *el-icrâmu'l-munazzam*, çoğul haliyle الْجَرَائِمُ الْمُنْتَظَمَةُ : *el-ceraimu'l-munazzame*: örgütlü suçlar) tanımına ey yakın suçlardan sayar.⁶⁵

8. Hadiste Zikri Geçen Âsî/Bâğî Fırka/Bölük (fie-i bâğiye) (الْفِئَةُ الْبَاغِيَّةُ)

Râgıb el-İsfehânî *fi'e*'yi “birbirine destek çıkan, yardımlaşma içerisinde hareket eden topluluk” diye açıklar. *Lisânü'l-Arab*'da yer verilen bilgiye göre kelime, aslında, “insan fırkası” ve “insan topluluğu” manasına gelir. Savaş düzeninde ordunun arkasında konumlanan, ordu

⁶¹ Birişik, “Hizbullah” s.183-184.

⁶² Razi, XII/32.

⁶³ Kutluer, İlhan, “Fesad” *DİA*, C:12, s.421-422.

⁶⁴ Yazır, II/620. Cahiliye devrinde ailesi ve aşireti tarafından terk edilen, kabile törelerine uymayan, aşılmaz çöllerde ve sarp dağlarda eşkıyalık yapan, baskınlarla kervan soyarak, yol keserek hayatını sürdüren, daima takip edilen, yakalandıkları takdirde derhal cezalandırılan bir âsi taifesi (haydut ve eşkiya çetesi) vardı. Durmuş, İsmail, “Su'luk” *DİA*, C:Ek-2, s.534-536.

⁶⁵ Mesela bk. Müsfir Hasan el-Kahtânî, *Mevkifu'l-fikhi'l-İslâmî ve't-teşri'âtî'l-cinâiyye mine'l-icrâmi'l-munazzam*, el-'Alâka beyne cerâimi'l-ihitiyal ve'l-icrâmi'l-munazzam konulu ilmi toplantı/sempozyum, Mansure, 3-5/06/1425 / 18-20/06/2007, Câmîatu Nâif el-'Arabiyye li'l-'ulûmi'l-emniyye, Merkezi'd-dirâsât ve'l-ulûm, bildiri metni, s.17.

korkuya kapıldığında veya hezimete uğradığında muhariplerin kendilerine sığındığı birliğe de *fie* denir.⁶⁶

Fie Kur'an'da geçtiği dokuz farklı ayetin altısında (2/249;⁶⁷ 3/13; 8/16, 19, 45, 48) “askeri birlik” manasında kullanılmıştır.

Buhari'nin rivayet ettiği hadiste Mescid'in inşasında kerpiçleri herkes birer birer taşıırken İslam'ın ilk kadın şehidi Sümeyye'nin oğlu Ammâr b. Yâsir ikişer ikişer taşıyordu. Bir ara Hz. Peygamber onun yanına geldi, başındaki tozu sildi ve: “Vah Ammar! Kendisini o âsi fırka/bölük/hizip (el-fietü'l-bâğiye) öldürecek” buyurdu.⁶⁸ Müslim'in rivayetine göre bu hadis -kısmen farklı lafızlarla- Hendek kazımı sırasında varit olmuştur.⁶⁹

Nevevî, Müslim şerhinde şunu söyler: ”*Fie*, taife ve fırka demektir. Ulema demiştir ki, bu hadis Hz. Ali'nin haklı ve isabetli, diğer taifenin (Muaviye tarafının) ise meşru nizama isyan edenler (buğât: bâğiler) olduğuna açık hüccettir. Fakat onlar (diğer taife) içtihatla hareket etmişlerdir, bu yüzden onlara bir günah yoktur. Bu hadiste birçok yönden Hz. Peygamber'e ait açık bir mucize vardır; Ammâr'ın öldürülecek olması, onu müslümanların öldürecek olması, öldürenlerin bâğiler olması, Sahabenin ileride birbirleriyle savaşıacak ve onların bâğiye ve gayri bâğiye (âdile) olmak üzere iki fırkaya ayrılacak olmaları. Nitekim bütün bunlar tıpkı sabah aydınlığı gibi gerçekleşmiştir.”⁷⁰

Ammâr, Sıffin Savaşında (37/657) Hz. Ali safında savaşırken öldürülmüştür.⁷¹

III. HZ. PEYGAMBER DEVRİ SUÇ ÖRGÜTLERİ

A. MÜNAFIKLAR

1. Faaliyetleri

Münafıklar, barış zamanı ensar ve muhacirler arasında kavga çıkartarak (halkı kin ve düşmanlığa tahrik ederek) İslâm toplumunu birbirine düşürmek, Hz. Peygamber'e gelen vahiyleri küçümseyip yeni müslümanlar arasında tereddüt uyandırmak, onun şahsını ve aile fertlerini toplum içinde yıpratmak savaş zamanı müslümanların cesaretini kırmak, düşmana

⁶⁶ Râgıb el-İsfehâni, *el-Müfredât*, “fie” md.; İbn Manzûr, *Lisânü'l-Arab*, “fie” md. geniş bilgi için bkz. Atalay, s.221-222.

⁶⁷ “Allah'a mülâki olacaklarına kani olanlar ise dediler ki: Nice az bir **fırka**, nice çok fırkalara Allah'ın izniyle galip gelmiştir. Ve Allah sabredenlerle beraberdir.” (2/249 Bilmen)

“Allah'a mülâki olacaklarına kani' olanlar ise şu cevabı verdiler: nice az bir **cemiyet**, çok bir **cemiyete** Allah'ın izniyle galebe çalmışlar (nice defalar azıcık bir **bölük**, birçok **böülük**lere Allah'ın izniyle galip geldiler) (2/249 Yazır).

“Kesin olarak Allah'a kavuşacaklarını bilenler: "Nice küçük **topluluklar**, Allah'ın izniyle büyük **kalabalıklara** üstün gelmiştir! Zira Allah, güçlülere karşı sabırlı olanlarla beraberdir." diye cevap verdiler.” (2/249 M. Esed)

“Allah'a kavuşacaklarını umanlarsa nice azlık **taife** vardır ki dediler, Allah'ın izniyle çokluk **taifeye** üst olmuştur, Allah sabredenlerledir.” (2/249 Gölpınarlı)

“(Ahirette) muhakkak Allah'a kavuşacaklarını bilenler (ve itaatle ırmağı geçenler) ise: Nice az bir **cemiyet** (topluluk) daha çok bir **cemiyete** (topluluğa) Allah'ın izniyle galip gelmiştir.” (2/249 Çantay)

⁶⁸ Buhari, *Salât*, 63.

⁶⁹ Müslim, *Fiten*, 72-73.

⁷⁰ Nevevî, el-Minhâc, Beyrut 1392, XVIII/40.

⁷¹ Fayda, Mustafa, “Ammâr b. Yâsir” *DİA*, C:3, s.75-76.

avantaj sağlayacak yollara başvurmak, Resûlullah'a suikast tertipleme ve İslâm ordusunu içten çökertmeye çalışmak gibi faaliyetlerde bulundular.⁷²

2. Örgüt Lideri (Abdullah b. Übey b. Selûl)

Medine halkına başkan olmak üzere iken İslâmiyet'in şehre gelmesiyle siyasî nüfuzunu yitiren Abdullah b. Übey, eski itibarını korumak amacıyla bir grup oluşturdu ve Hz. Peygamber'e karşı gizli bir muhalefet cephesi kurarak çeşitli nifak taktikleri uygulamaya başladı, münafıklar grubunu Yahudi ve müşriklerle aynı ittifak içinde toplamaya çaba gösterdi.

Hicretten birkaç gün sonra Kureyş ileri gelenleri Abdullah'a bir mektup göndererek hi-mayelerine aldıkları Peygamber'i öldürmelerini veya Medine'den çıkarmalarını istemişler, aksi takdirde bütün güçleriyle üzerlerine yürüyeceklerini bildirmişlerdir. Abdullah b. Übey'in konuyu taraftarlarıyla müzakere etmekte olduğu haberi Hz. Peygamber'e ulaşmış, o da Abdullah'ı ziyaret ederek Kureyş'in isteklerine uydukları takdirde kendilerinin zararlı çıkacaklarını ona hatırlatmıştır.⁷³

Uhud ve Hendek savaşları sırasında ilk defa Kureyş müşrikleri ve Hristiyan liderlerinden akrabası Ebû Âmir er-Râhib ile olan ilişkilerini açığa vurdu.⁷⁴

"Abdullah b. Übey'in iş birliği yaptığı gruplardan biri Medine'deki Yahudilerdi. Hazrec kabilesi eskiden beri Nadîr Yahudilerinin müttefiki olduğu için Abdullah, onların İslâm aleyhtârı faaliyetlerine katılabiliyordu. Müslümanların Bedir zaferini hazmedemeyen ve bundan kendi kötü âkibetlerinin işaretini gören Kaynukâ Yahudileri bazı taşkınlıklar yapmışlardı. On beş gün süren kuşatma sonucunda Yahudiler Hz. Peygamber'in hükmüne razı olarak teslim oldukları bir sırada Abdullah onların imdadına koştu ve Peygamber'e Hazrec kabilesinin Yahudilerle antlaşma yapmış olduğunu ileri sürdü."⁷⁵

Hz. Peygamber'in Nadîr yahudilerinin Medine'yi terk etmelerini istemesi üzerine, Abdullah b. Übey yahudilere haber göndererek yerlerinden ayrılmamalarını ve Peygamber'e karşı gelmelerini istemişti. Yahudiler de buna güvenerek kalelerine kapanmış ve mukavemete teşebbüs etmişlerse de vaad edilen yardım gelmeyince müslümanların şartlarını kabul etmek zorunda kalmışlardı.⁷⁶

⁷² Sezikli, H. Ahmet, "Münafık" *DİA*, C:31, s.567.

⁷³ Ebu Davud, *Harac*, 22.

⁷⁴ Sezikli, s.567. Medine'de, Ebû Âmir er-Râhib adında, Hz. Peygamber'in kendisine fâsık (sefih, ahlâksız) adını verdiği bir Hıristiyan keşiş vardı. Hz. Peygamber'in buraya hicret etmesi üzerine Medine'yi terk edip Mekke'ye yerleşerek, çevresine topladığı bir rivayete göre on beş, başka bir rivayete göre elli kadar adamıyla aktif bir şekilde Uhud savaşına katıldı. Hamidullah, *İslam Peygamberi*, No:1017.

⁷⁵ Koçyiğit, Talat, "Abdullah b. Übey b. Selûl" *DİA*, C:1, s.139-140.

⁷⁶ "Medine'de bulunan münafıklar Yahudilerle gizlice görüşürler, Resulullah aleyhinde konuşurlar ve gizli düşmanlıklarını birbirlerine anlatırlar ve münafıklar Yahudilere karşı yeminle teminat verirler ve: "Eğer Muhammed (s.a.) ve ashâbı tarafından siz vatanınızdan çıkarılırsanız biz de sizinle beraber çıkarız... her nereye giderseniz biz de sizinle oraya gideriz. Korkmayın, sizi ve bizi Medine'den çıkarmak kolay değildir, sizin hakkınızda savaş ve sair zararınıza dair her kim bize ne söylerse biz onun sözüne asla itaat etmeyiz. Eğer siz savaşırırsanız elbette size yardım ederiz, asla sözümüzden dönmeyiz" derler ve bu gibi sahte sözlerle Yahudileri düşmanlığa teşvik edip, kandırırlardı." M. Vehbi, XIV/5854-5855.

Mekkeli müşrikler Hudeybiye Antlaşması ile kısmen ve Mekke'nin fethinden sonra tamamen onun ittifakından çıktılar. Medine'de ortak eyleme girdiği yahudilerin şehirden sürülmesiyle oradaki beraberlik de sona erdi. Bu durumda sadece Mekke fethinin ardından Tâif'e kaçan ve daha sonra Suriye'ye giden Ebû Âmir onunla irtibatını kesmeyerek Hristiyanları Hz. Peygamber'e karşı kışkırtmak suretiyle kendisine yardım etmeyi sürdürdü.

Abdullah b. Übey, Benî Mustalîk (Müreyssî) Gazvesi sırasında Ensar ve muhacirleri birbirine düşürmeyi denedi; dönüşte de Medine'de kargaşa çıkarmak için İfk Hadisesi'ni tezgâhladı.

Nifakın zirveye çıktığı en kritik günlerde münafıkların üs olarak kullandığı nifak merkezine mescid görünümünü vererek (Dırâr Mescidi) faaliyetlerine meşruiyet kazandırmak istedi.

Tebük Seferi'nde adamlarıyla birlikte Zübâb tepesi civarında ayrı bir ordugâha yerleşen münafıkların reisi Abdullah, "Muhammed Rumlarla savaşmayı oyuncak sanıyor. Ben onun ve arkadaşlarının iplere bağlandığını görür gibiyim" diyerek yetmiş seksen taraftarıyla Medine'ye döndü.⁷⁷ Bir yandan savaşa gitmeyenlerin başını çekerken diğer yandan bazı münafıkların orduya katılmasını sağlayarak nifak hareketlerini tahrik etti. Tebük dönüşünde Resûl-i Ekrem'e suikast teşebbüsünde bulunuldu. Buna Kur'an'da şöyle işaret edilir:

"Ve o başaramadıkları cinayeti tasarladılar. Halbuki intikam almaları için Allah'ın, Resülü ile onları lütfundan zenginleştirmiş olmasından başka bir sebep yoktu." Tevbe 9/74.

"Nail olamadıkları suikastta bulundular." Tebük'ten Medine'ye dönüşte münafıklardan onbeş kişi, geceleyin karanlıkta bir yamacın kıvrıldığı bir tepede Hz. Peygamber'i bineği üzerinde vurup uçuruma itmeyi kararlaştırdılar. Ammar b. Yasir bineğin yularından çekiyor, Huzeyfe b. Yeman da arkasından sürüyordu. Tam o sırada Huzeyfe develerin ayak seslerini ve bir silah şakırtısı işitti, döndü baktı ki, yüzleri örtülü bir grup üzerlerine doğru geliyor. Bunun üzerine Huzeyfe yüksek sesle: "*Kendinize gelin ey Allah düşmanları, kendinize!*" diye bağırınca, onlar da korkup kaçtılar.⁷⁸

B. YAHUDİ SUÇ ÖRGÜTLERİ VE LİDERLERİ

Hz. Peygamber, Medine site devletini kurup Mekkeli muhacirlerle Medineli Arap kabileleri bir anayasa etrafında toplamış, Yahudileri de buna dâhil ederek bir ortak vatan mefhumu geliştirmiştir. Ancak Yahudiler fırsat buldukça Medine Sözleşmesini ihlal etmişlerdir. İlk olarak Kaynukâoğulları Bedir Savaşı'ndan sonra toplumun huzur ve refahını bozmaya çalıştıkları,⁷⁹ Uhud Savaşı'ndan sonra Müslümanların zaafından faydalanmaya çalışan Nadîroğulları da Hz. Peygamber'e suikast tertipleedikleri için sürgün edilmişler, nihayet Hendek Savaşı sırasında müşriklerle birlikte hareket edip Müslümanları iki ateş arasında bırakarak onların zor anlar

⁷⁷ Vâkıdî, I/995). Bununla birlikte çok sayıda münafık ganimet beklentisiyle sefere katıldı.

⁷⁸ Yazır, III/425.

⁷⁹ Kaynukâoğullarının suçları, Müslümanlara karşı kin ve düşmanlık beslemeleri, Bedir zaferinden sonra bu duygularını açığa çıkarmaları, kendilerini uyarıya ve İslâm'a davete gelen bir peygambere küstahça cevap vermeleri ve Müslüman bir kadının iffet ve namusuna göz dikmeleridir. Arslan, s.55.

yaşamısına sebep olan Kurayzaoğulları ise ihanetin boyutlarına göre en ağır şekilde cezalandırılmışlardır.⁸⁰

1. Kâ'b b. Eşref

Baba tarafından Tay kabilesine, anne tarafından bir Yahudi kabilesi olan Nadîroğullarına mensuptur. Hem Araplar hem yahudiler tarafından sevilir ve kendisine değer verilir.

Medine Şehir-Devletini kurma çalışmaları sırasında, bir gün Yahudiler Hz. Peygamberin huzuruna çıktılar ve geleneğe göre Kurayzaoğulları ile Nadîroğulları arasında bir farklılık olduğunu, Kurayzalıların kanının Nadîroğullarınıninkilerin yarısı (140'a karşılık 70 vesk hurma) değerinde olduğunu söylediler. Hz. Peygamber bu konuda eşit davranılmasını emretti. Nadîroğullarından Ka'b b. Eşref bunun üzerine homurdanarak: "Biz senin kararını kabul etmiyoruz, senin emrine itaat etmeyeceğiz ve bu konuda eski âdet ve geleneğimizi sürdüreceğiz." dedi.⁸¹

Ka'b b. Eşref, Yahudilerden bir cemaate yemek hazırlattı, öldürtmek için Hz. Peygamberi davet ettirdi. Cebrail (a.s.) onların maksatlarını haber verince, Peygamberimiz (s.a.) onların yanlarından hemen ayrıldı.

Bedir Gazvesi sonunda müşriklerin mağlûp oldukları ve yetmiş ölü verdikleri haberi Medine'ye ulaşınca bunun doğruluğuna inanmadı, "Gerçekten Muhammed bu kadar kişiyi öldürmüştü yerin altı üstünden daha hayırlıdır" diyerek tepki gösterdi. Ancak haberin doğru olduğu ortaya çıkınca tâziyede bulunmak ve Kureyş'i müslümanlar aleyhine kışkırtmak için kırk kadar adamıyla birlikte Mekke'ye giderek müslümanlara karşı savaşmak üzere Ebû Süfyân ile anlaştı. Söylediği şiirlerle Kureyşlilerin intikam duygularını tahrik etti.

Medine'ye döndükten sonra şiirleriyle Resûl-i Ekrem'i ve ashabını hicveden, etkili konuşmaları ve servetiyle müşrikleri müslümanlara karşı kışkırtmaya devam eden Kâ'b b. Eşref'in davranışlarından rahatsız olan Hz. Peygamber bu duruma son verilmesini ve kendisinin eziyetten kurtarılmasını istedi. Bunun üzerine Muhammed b. Mesleme, Kâ'b b. Eşref'in süt kardeşi Ebû Nâile b. Selâme, Abbâd b. Bişr, Hâris b. Evs ve Ebû Abs ile bir araya gelerek Kâ'b'ı ortadan kaldırmak için plan yaptılar ve 14 Rebülevvel 3/4 Eylül 624'te onu öldürdüler.⁸²

2. Ebu Rafi Abdullah b. Ebi'l-Hukayk

Ebû Râfi', Nadîroğullarının din adamlarından olup, Hicaz'ın baş tefecisi idi.⁸³ Rasûlullah'a ezâ eder ve O'nun aleyhindeki hareketlere mali yardım yapardı (terörün finansmanı). Hicaz toprağında kendisine ait müstahkem bir kalede oturan bu zengin Yahudi, Arap kabilelerinin birçoğunu kışkırtıp Hendek Muharebesinin yapılmasına da sebep olmuştu.⁸⁴ Hazreç kabilesi mensupları Peygamber'e düşman olan bu örgüt liderini öldürmek için izin istediler. Hz. Peygamber, Abdullah b. Atîk komutasında Hazreç kabilesinden beş kişiyi 6/628 yılı

⁸⁰ Arslan, s.42.

⁸¹ Hamidullah, İslam Peygamberi, No:958.

⁸² Buhari, *Megazi*, 15, İbn Sa'd, II/31-33, Kapar, M. Ali, "Ka'b b. Eşref" *DİA*, C:24, s.3-4.

⁸³ Taberî, *Târih*, III/7, Köksal, *İslam Tarihi*, IV/90.

⁸⁴ Sellâm b. Ebû'l-Hukayk, Huyey b. Ahtab ve Rebî' b. Ebû'l-Hukayk gibi Nadîroğullarının ileri gelenleri Mekke'ye giderek Kureyşlileri müslümanlara karşı birlikte savaşmaya ikna ettiler. Hamidullah, Muhammed, "Hendek Gazvesi" *DİA*, C:17, s.194-195.

Ramazan ayında Yahûdî Ebû Râfîi öldürmeleri için gönderdi. Abdullah b. Atık, gizlice girdiği kalede onu öldürdü.⁸⁵

3. Nadiroğulları

Nadiroğulları, Bedir Gazvesi'nin ardından Kaynukâoğullarının şehirden sürülmesine, ayrıca kendi kabilelerinden müslümanlar aleyhine kışkırtıcı şiirler söyleyen ve yıkıcı faaliyetlerde bulunan ünlü şair Kâ'b b. Eşref'in öldürülmesine çok kızdılar; aynı zamanda korkuya kapılarak Hz. Peygamber ile yeni bir antlaşma yaptılar. Fakat daha sonra Uhud Gazvesi'nin hazırlıkları sırasında bir gece 200 adamıyla birlikte gelen Ebû Süfyân'a müslümanlar hakkında istediği bilgileri verdiler; bu savaşta İslâm ordusunun tam bir üstünlük sağlayamamasından aldıkları cesaretle de müşriklerin Hz. Peygamber'i öldürme teklifini olumlu karşılayıp antlaşmalarını bozma eğilimine girdiler.⁸⁶

Hicri 4. yılın Safer ayında (Temmuz 625) meydana gelen Bi'rima'ne hadisesinde yetmiş İslâm davetçisinin tuzağa düşürülüp öldürülmesi sırasında kurtulanlardan Amr b. Ümeyye ed-Damrî, olayı Resûl-i Ekrem'e haber vermek üzere Medine'ye dönerken yolda kendilerine saldıranlardan olduklarını sandığı Âmiroğulları kabilesinden iki yeni müslümanı öldürmüştü. Bu yanlışlık karşısında maktullerin diyetlerinin ödenebilmesi için Hz. Peygamber bir grup sahâbîyle birlikte Nadiroğullarına giderek aralarında mevcut anlaşma gereği diyete iştirak etmelerini istemiş ve onların kendi paylarına düşen kısmı toplamak için hazırlık yapmaları sırasında bir duvarın dibine oturup beklemeye başlamıştı. Ancak Nadiroğulları bunu fırsat bilerek üzerine büyük bir taş yuvarlayıp onu öldürmeye kalkıştılar.⁸⁷

Hicri 4. yılın Rebülevvel ayında (Ağustos 625) Nadiroğullarının oturduğu yeri kuşattı. On beş gün sonra kuşatmanın şiddetinden bunalan Nadiroğulları, bekledikleri yardım gelmeyince Medine'den ayrılma talebinde bulundular; taleplerinin kabul edilmesi üzerine bir kısmı 600 deve yükü ile Suriye ve Ezriât'a, daha az sayıdaki bir kısmı da Hayber'e gidip yerleştiler. Nadiroğullarının geride bıraktığı mallar, bölgeden sürülmelerinin ardından nâzil olan Haşr sûresinin 6-10. ayetleriyle fey statüsüne tâbi tutularak Resûl-i Ekrem'e tahsis edildi. Resûl-i Ekrem bunlardan bir kısmını kendi şahsî ve ailevi harcamaları için, bir kısmını cihad amacıyla kullandı; bir kısmını da uygun gördüğü kişilere verdi. Hayber'e yerleşen Nadiroğulları kısa sürede bir tehdit unsuru ve nifak kaynağı haline geldiler, sonuçta da Hendek Gazvesi'nin ter-tipçisi oldular.⁸⁸

Müslümanlara her kötülüğü yapmış olan Huyey b. Ahtab, Nadiroğulları Medine'den sürgün edilip Hayber'e yerleştikten sonra da Mekkeli müşriklerle Kurayzaoğullarını müslümanlar aleyhinde kışkırtmaya devam etti. İhanetleri yüzünden Kurayzaoğulları cezalandırılırken o da öldürüldü.

⁸⁵ Buhari, *Megazi*, 16. Olayın değerlendirilmesi için bkz. Mumcu, Ahmet, Osmanlı Devletinde Siyaseten Katl, Ank.1985, s.10-11.

⁸⁶ Özkuyumcu, Nadir, "Beni Nadir" *DİA*, C:32, s.275-276.

⁸⁷ Özkuyumcu, s.275-276.

⁸⁸ Özkuyumcu, s.275-276.

4. Kaynukaoğulları

Hız. Peygamber'in Medine'deki Arap ve yahudi kabileleriyle yaptığı, barış içerisinde birlikte yaşama anlaşmasına (Medine Vesikası) Kaynukaoğulları, Hazreclilerin müttefiki olarak katılmışlardı. Ancak müslümanların Bedir Gazvesi'nde kazandıkları başarı onları rahatsız etti ve taşkınlık yapmaya başladılar. Hız. Peygamber, Kureyş'in başına gelenleri hatırlatarak müslüman olmalarını istedi, ona red cevabı verdiler. Bedir Gazvesi'ne dikkat çekilerek kâfirlerin Allah'ın yardımıyla yakın bir zamanda tekrar yenileceklerini belirten âyetlerin bu cevaba karşılık indiği rivayet edilir. "Rasûlullah (s.a) Bedir (savaşı) günü Kureyş'i hezimete uğrattı Medine'ye gelince, Yahudileri Kaynukaoğulları çarşısında toplayıp "Ey yahudi cemaati, Kureyş'in başına gelenler sizin de başınıza gelmeden önce müslüman olunuz!" dedi. (Onlar): "Ey Muhammed! Kureyş'ten savaş bilmeyen tecrübesiz bir toplumla savaşman seni aldatmasın. Eğer sen bizimle savaşsaydın, bizim nasıl yiğit bir topluluk olduğumuzu ve bizim gibi bir cemaatle hiç karşılaşmamış olduğunu anlayacaktın." dediler. Bunun üzerine yüce Allah "*inkâr edenlere de ki yeni leceksiniz...*" (Âlü İmrân 3/12-13).⁸⁹

O sırada gerginlik sürerken alışveriş için Kaynukaoğulları çarşısına giden müslüman bir kadının tâcize uğraması ve çıkan olayda karşılıklı kan dökülmesi anlaşmanın bozulmasına sebep oldu. "*Herhangi bir kavmin hıyanetinden endişe edersen evveleminde ahidlerini reddettiğini düpedüz kendilerine bildir, çünkü Allah hâinleri sevmez.*" (Enfâl 8/58).⁹⁰

5. Kurayzaoğulları

Hız. Peygamber'in hicretten sonra Medine'deki Arap ve yahudi kabileleriyle yaptığı Medine Sözleşmesi denilen antlaşmaya Kurayzaoğulları Evs kabilesinin müttefiki olarak katılmışlardı. Nadîroğulları, Hız. Peygamber'den intikam almak amacıyla Hendek Savaşı öncesinde Kureyş ve yandaşlarıyla ittifak yaparken Kurayzaoğullarını da yanına çekmek istedi. Başlangıçta bu ittifaka yanaşmayan Kurayzaoğulları nihayet onlara katıldı.⁹¹ Çarpışmaların en yoğun bir anında ihanet ettiler. Tam müttefiklerin kuşatmayı kaldırdıkları gün, Resulullah (a.s.) da Kurayzaoğullarının oturduğu mahalleyi kuşattı; birkaç günlük bir direnişten sonra teslim oldular.⁹² "*Allah hem o kâfirleri hiçbir hayra elleri ermeksizin gayzlarıyla def etti ve bu suretle Allah, mü'minlere kıtâlin hakkında geliverdi ve Allah Kavî, Azîz bulunuyor. Hem de ehl-i kitabdan onlara muzâheret edenleri: Kalblerine korku düşürerek kulelerinden indirdi, bir kısmını katlediyordunuz, bir kısmını esir.*" (Ahzâb 33/25-26).⁹³

⁸⁹ Ebu Davud, *Harac*, 22.

⁹⁰ Avcı, Casim, "Kaynuka" *DİA*, C:25, s.88.

⁹¹ Avcı, Casim, "Kurayza" *DİA*, C:26, s.431.

⁹² Hamidullah, *İslam Peygamberi*, No:955.

⁹³ Ayette geçen ehl-i kitab Yahudilerden Kurayzaoğullarıdır. Resûlullah ile antlaşma yapmış olmalarına rağmen Nadîroğullarının ilhâhiyla dönmüşler, Ahzâb'a muzâheret etmişlerdi. Ahzâb'ın münhezim olup dağıldığı gecenin sabahı Müslümanlar Medine'ye dönüp silâhlarını bıraktıkları sırada Hız. Peygamber Bilâl-i Habeşî'yi çağırarak ikinci namazının Kurayzaoğulları yurdunda kılınmasını ilan ettirdi. Kalenin önüne vardığında yahudi ileri gelenlerine teker teker seslenerek onları İslâm'a davet etti. Olumsuz cevap vermeleri üzerine kalelerinden inmelerini ve teslim olmalarını istedi; bu teklifin de reddedilmesiyle çatışma başladı. Kurayzaoğulları on beş veya yirmi beş gün boyunca kuşatma altında tutuldu. Bu arada münafıklar Kurayzaoğullarına giderek onları müslümanlara teslim olmamaya çağırıyor, direnmeye devam etmeleri halinde kendilerine yardımda bulunacaklarını söylüyorlardı. Evs'ten

C. YALANCI PEYGAMBERLER

Hız. Peygamber, yalancı peygamberler konusunda ashabını uyarılmış⁹⁴ ve diğer isyancılara kıyasla ne kadar tehlikeli olduklarını ifade etmiştir. Esved'in iddiası⁹⁵ öğrenildiğinde hızlı hareket edilmiş, tedbir olarak derhal öldürülmesi emredilmiştir. Ancak sağlığında mücadele ettiği Müseylime ve taraftarları bastırılmamış, Hız. Peygamber'in vefatından sonra isyan ve iddiasını devam ettiren Müseylime ve taraftarlarının şiddetli savunması karşısında İslam orduları daha fazla sıkıntı çekmişlerdi.⁹⁶

Alınan tedbirlerle o dönemdeki Arapların anarşik toplum yapısı, istikrarlı bir devlet teşkilatına dönüştü. Bundan böyle yapılacak tek şey, birtakım gericilerin kurulmuş olan yeni düzeni değiştirmeye kalkmalarını önlemek ve bir kez yenildiklerini anladıktan sonra yeni Devlet ve toplum düzenini kabul etmelerini sağlamaktır. Gerçekten bu tepki hareketleri açık ve kesin bir biçimde Hız. Peygamber'in hayatının son aylarında ortaya çıktı, ancak Resulullah (s.a.) ve halifesi Ebûbekir sükûnetle, ama hiç yılmadan çalıştılar. Bu gayretlerin sonunda elde edilen başarı, insanlık tarihinde göze çarpan en büyük inkılâp ve değişim hareketinin başarısızlıkla sonuçlanmasını önledi ve onun dünya çapında bir misyon yüklenmesi için gerekli çıkışı açtı.⁹⁷

Yalancı peygamberlerin hedefi, kabilelerini kendi nüfuzları altında toplamak, onları başka bir nüfuza tabi kılmamaktır.⁹⁸

1. Esved el-Ansî

Sâsânilerin San'a valisi Bâzân müslüman olunca Hız. Peygamber Onu görevden almadı, bütün Yemen'i ona bağladı.

Bazan'ın ölümünden sonra Rasulullah (s.a.) hicretin onuncu yılında Yemen'i valiliklere ayırarak her bir ili ayrı bir emire bağladı. Vedâ haccı dönüşünde Resûlullah'ın hastalandığını haber alan Esved el-Ansî (ö.11/632), kendisine bağlı 700 askeriyile ayaklandı. Rasulullah (s.a.) Cerir b. Abdullah el-Beceli'yi Esved'e Müslüman olması için gönderdi. Fakat o, İslam'a yeni-den girmeyi kabul etmedi.⁹⁹

Sa'd b. Muâz hakem tayin edildi. Sa'd, kendisinin vereceği hükme razı olacaklarına dair hem Evslilerle Kurayzaoğullarından hem de Hız. Peygamber'den söz aldıktan sonra kararını açıkladı. Savaşabilecek yaşta bulunan erkekler öldürülecek, kadın ve çocuklar esir edilecek, mallar müslümanlar arasında paylaşılacaktı. Yazır, IV/551, Avcı, "Kurayza" s.431-432.

⁹⁴ Bunların peygamberlik iddiaları haberi Medine'ye ulaşınca Hız. Peygamber minbere çıktı ve şöyle söyledi: "*Ben kadir gecesinde bir rüya görmüştüm, size söylemeyi unuttum. Bileklerimde iki altın bilezik gördüm buna sinirlendim, sonra onlara üfledim, hemen ikisi de kayboldu. İşte bu rüyayı şu peygamberlik iddia eden iki yalancı olarak tevîl ettim, biri Yemenli, diğeri Yemamelidir.*" Buhârî, *Menâkıb*, 25, *Megâzî*, 70, 71, *Tabîr*, 38; Müslim, *Rüyâ*, 21; Tirmizî, *Rüyâ*, 10; İbn Mâce, *Rüyâ*, 10.

⁹⁵ İsyân hareketlerinin esas amacı dini ve siyasi bağımsızlığın yanında toprak bağımsızlıklarını da kazanmaktır (yıkıcı ve bölücü terör özellikleri vardı). Esvedü'l-Ansî, Yemen'de bulunan Rasulullah (s.a.)'in valilerine bir mektup yazarak: "Ey bize karşı direnenler! Elimizden aldığınız toprakları ve topladığınız malları bize geri verin. Çünkü biz bu topraklara ve mallara, sizden daha layıkız ve size nisbetle o mallarla yerler üzerinde daha çok hak sahibiyiz. Siz de kendi işinize bakın" demişti. İbn Kesir, 1994, VI/435, akt. Hurç, s.65.

⁹⁶ Sarıkaya, Hüseyin, "Mütenebbiler Meselesi Bağlamında Câhiliye Araplarının Nübüvvet Telakkileri" İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi, C:4, S:2 Güz-2018, s.186.

⁹⁷ Hamidullah, İslam Peygamberi, No:910.

⁹⁸ Hurç, s.36.

⁹⁹ Belazûri, 1991, s.113.

Esved, ayaklanmasından on gece sonra Necran'ı ele geçirdi. Necranlıları kendine bağlayarak Kays b. Abd Yegûs b. Mekşuh Murat emiri Ferve b. Müseyk'i sürüp yerine geçti. Hadramut'tan Tâ'if'e kadar uzanan geniş bir bölgeyi egemenliği altına aldı.¹⁰⁰ San'a kentini ise ayaklanmasının yirmi beşinci gecesinde işgal ederek valisi Şehr b. Bazan'ı öldürdü. Şehr'in ölümünden sonra Muaz, Me'rib'de bulunan Ebu Musa Hadramut'a gittiler. Böylece tüm Yemen, Esved'in eline geçti. Yemen bölgesinde bulunan Müslüman emirlerinden çoğu Tahir b. Hale'ye katıldılar. Amr ve Halid Medine'ye geri döndü.

Hız. Peygamber, isyan eden topluluklara komşu olup da İslâm'a bağlılığını sürdüren kabile başkanlarına birer mektup yazarak, bu yalancı peygamberlerle mücadele etmelerini emretmiştir. Bölge ileri gelenlerinden Kays b. Mekşûh, Fîrûz, Cüşeyş ve Dâzeveyh, kendi safında gördükleri Esved'e suikast tertibi konusunda anlaştılar. Kocasını öldürüp kendisini zorla nikâhladığı için Esved'den nefret eden Şehr b. Bâzân'ın karısı Âzâd'ın¹⁰¹ da yardımıyla bir gece yarısı girdikleri evinde Esved'i öldürdüler.¹⁰² Durumu öğrenince kaçmak isteyen Esved taraftarlarıyla müslümanlar arasında silahlı mücadele olduysa da sonunda güvenlik yeniden sağlandı ve İslâm valileri eski görevlerine döndüler.

2. Müseylimetü'l-Kezzab

Mesleme b. Sümâme b. Kebîr (Kesîr) el-Hanefî el-Vâilî (ö.12/633), 8/630 yılında Hevze el-Hanefî'nin ölümünden sonra Hanifeoğullarının reisi oldu. Hıristiyan olan ve ölümünden bir süre önce Hız. Peygamber'in İslâm'a davet mektubunu aldığı anda kendisine bu işte pay verilmesi şartıyla ona uyacağını bildiren Hevze müslüman olmamış, ancak Hanifeoğullarından birçok kişi İslâm'ı kabul etmiş ve bunlar kabilenin güçlü liderlerinden Sümâme b. Üsâl'in etrafında toplanmıştı. Bu durumu hâkimiyet ve nüfuz açısından tehlikeli bir gelişme olarak gören Müseylime, liderliğini pekiştirmek için Hanifeoğullarının heyeti içinde Medine'ye gitti (10/631). Hız. Peygamber ile görüşmesinde ondan sonra hâkimiyetin kendisine verilmesini istediği ve Resûlullah'ın bu talebi kesin bir şekilde reddettiği kaydedilir. Resul-i Ekrem önünde bulunan bir hurma dalını kaldırıp Müseylime'ye şöyle dedi: "*Benden bir tek bunu bile istesen, onu sana vermem.*"¹⁰³

Yemame'ye dönen Müseylime, kendisinin de Allah'ın bir elçisi olduğunu -Resulullah (s.a.)'ın ona hediyeler gönderip, hakkında söylediği birkaç söze dayandırarak- bunun Hız. Muhammed tarafından da kabul edildiği iddiasını yaydı.

İbn Hişâm, Müseylime'nin Resûl-i Ekrem'e kendisinin de peygamber olduğunu ve yer yüzünün yarısının kendi kabilesine, diğer yarısının Kureyş'e ait bulunduğunu ifade eden bir mektup gönderdiğini, bunun üzerine Hız. Peygamber'in, yolladığı mektupta onu kezzâb (çok

¹⁰⁰ Hamidullah, İslam Peygamberi No:907.

¹⁰¹ Azad, Feyruz ed-Deylemi'nin amcasının kızı; güzel, salih ve Müslüman bir kadındı. Hurç, s.45.

¹⁰² Hız. Peygamber, vefatından bir gün önce Esved'in Fîrûz Deylemi tarafından öldürüldüğünü haber vermiş, ancak resmi bilgi Medine'ye Hız. Ebûbekir devrinde ulaşmıştır. Algül, Hüseyin, "Esved el-Ansi" *DİA*, C:11, s.440-441.

¹⁰³ Hamidullah, İslam Peygamberi, No:681-682.

yalancı) diye tanımladıktan sonra yeryüzünün Allah'a ait olduğunu ve onu istediğine vereceğini bildirdiğini kaydeder.¹⁰⁴ Bunun üzerine "Müseylimetü'l-kezzâb" diye anılmıştır.

Resulullah tarafından Müseylime'nin zararlı fikirlerine karşı halkı bilinçlendirme amacıyla bölgeye gönderilen Übey b. Ka'b'dan Kur'an ilimlerini öğrenmiş olan Reccâl b. Neşhel ile Yemâme'nin ileri gelenlerinden Muhakkım b. Tufeyl'in ihanetidir. Halk Müseylime'nin iddiasının aslını öğrenmek maksadıyla Reccâl'in yanına geldiğinde hem Muhakkım hem de Reccâl, Hz. Peygamber'in vefat etmeden önce nübüvvet görevini Müseylime'ye verdiğine şahit olduklarını söyledi. Bunun üzerine halkın Müseylime'ye olan teveccühü arttı. Hz. Peygamber, Müseylime'nin bu asılsız davasından vazgeçmesi için Ensar'dan Habîb b. Zeyd'i elçi olarak görevlendirmişse de kısa bir süre sonra hadisenin sonucunu göremeden vefat etti. Habîb ise Müseylime'nin adamları tarafından şehit edildi.

Hz. Ebûbekir tarafından terörle mücadele maksadıyla İkrime b. Ebî Cehil, Şurahbil b. Hasene bölgeye sevk edilmişse de mağlup oldular. Müseylime'nin bir türlü kontrol altına namaması üzerine Halid b. Velid'e komutanlık görevi verildi ve gerçekleştiği yere nispetle Ak-rabâ Savaşı olarak zikredilen zorlu bir mücadelenin sonunda Müseylime öldürüldü.¹⁰⁵

SONUÇ

Âdem'in yaratılışının ardından ona secde etmeleri istenen melekler itaat; kibirlenen İblis ise isyan etmiştir. Âdem ile eşinden üreyip çoğalan insan türüne düşmanlık ederek onları çeşitli hile ve desiselerle aldatacağını söyleyen şeytan, insan türüne, birey olarak her bir insana, insan toplumlarına, bu toplumların teşkilatlanmış şekli olan devletlerine ve devletlerin dayandığı ideolojilere düşman olmuştur. Allah, hayırdan ve rahmetinden uzaklaştırdığı şeytana insanoğluna vesvese vermeye, çeşitli hile yöntemleriyle bâtılı hak gibi gösterip insanları doğru yoldan saptırma izni vermiştir. Allah'a itaat eden insanları kendi taraftarı (hizbüşşeytan) yapıncaya kadar her bir fertle, toplumla, devletle ve ideolojilerle savaşı devam etmektedir.

Şeytan insanı kötülük (suç) işlemeye teşvik ettiği gibi onun Allah'a yaklaştıracak fiilleri gerçekleştirmesine de engel olmaya çalışır veya yerine getirmeye çalıştığı kulluk görevini (ibadet) bozmaya gayret gösterir.¹⁰⁶ Bu savaş, Yaratıcı'nın ona verdiği mühlet ve müsaade ile kıyamete kadar devam edecektir.¹⁰⁷ İnsan işbu hak batıl mücadelesini imtihan olarak yaşamaktadır, yaşamaya devam edecektir.

¹⁰⁴ İbn Hişam, es-Sîre, III-IV/600-601.

¹⁰⁵ Sarıkaya, s.187.

¹⁰⁶ Kur'an'a göre şeytanın gücü sınırlı, hile ve tuzakları zayıftır (Nisâ 4/76), insanlar üzerinde hâkimiyeti yoktur, onlara istediğini yaptırılmaz, sâlih kişiler üzerinde ise hiçbir etkisi yoktur (Hicr 15/39-40, 42; İsrâ 17/65; Sebe' 34/21); Şeytanın bütün mahareti insanları kendi yoluna çağırmaktan ibarettir (İbrâhîm 14/22), ona uyup uymamak kişinin iradesinde olan bir şeydir. Dolayısıyla insanların yaptıkları kötülükler (işledikleri suçlar) için şeytanı bahane etmeleri gerçekçi değildir, Allah katında da herhangi bir değeri yoktur.

¹⁰⁷ "İblîs, "bana (insanların) tekrarı dirilecekleri güne kadar mühlet ver!" dedi. Allah, "Haydi, sen mühlet verilenlerdensen" buyurdu." A'raf, 7/14-15. Yani "Âdem ve zürriyetinin ölümden sonra dirilmeleri vaktine kadar öldürme de ecelimi tehir eyle" diye tazarru ve niyaz etti. Yazır, III/23. Onun bu dileğinin kabul edilmesi, insanoğlu için dünya hayatının bir imtihan süresi olması yönündeki ilâhî takdirin de bir sonucudur. Ayrıca burada şeytanın insanları aleyhindeki kötü planları onlara haber verilerek, bir bakıma insanlar dünya ve âhîret hayatlarını mahvedecek olan bu tehlike karşısında uyarılmışlardır. Kur'an Yolu, II/507.

İlk insan ve ilk peygamber Hz. Adem'den son peygamber Hz. Muhammed'e kadar bütün peygamberler tevhid mücadelesinde başta şeytan ve ona uyanların ferdi ve toplu muhalefeti ve direnci ile karşılaşmış, gerektiğinde güç ve kuvvete başvurmuşlardır. Bazı peygamberler devlet başkanı olarak suç örgütleriyle sosyal meşru savunma kapsamında savaşmışlardır.

Allah'ı, Resûlullah'ı ve müminleri sevenler, dost edinenler (**evliyâullah** (Yûnus 10/62), **ensârullah** (Âlü İmrân 3/52; Saf 61/14) ve **ibâdullah** (Sâffât 37/40, 74, 128, 160, 169; İnsân 76/6, **hizbullah** (Hûd 11/17; Ahzab, 33/20, 22, Sad, 38/13, Mü'min 40/5, 30-31), Allah'a ve onun elçisine düşman olanları sevmezler, Allah katındaki değerleri çok yüksek olduğu için O'nun hoşnutluğunu kazanmış ve cenneti hak etmişlerdir. İnsanları etkisi altına alıp Allah'ı unutturan şeytan ise Allah'a ve peygamberlerine düşman olanlar grubu ile peygamberleri yalanlarlar, şeytanın oyuncuğu haline gelir, ilâhî mesajı unuttur ve sonuçta azabı hak ederler.

Şeytan, insanlara yalan vaadlerde bulunup onları aldattığını itiraf edecek, sizi zorla kendime itaat ettirmedim, siz kendi arzunuzla yalanlarıma inandınız, davetime icabet ettiniz. Allah'ın kafi vaadlerine inanmadınız ve davetine icabet etmediniz. Şu halde siz beni kınamayın, ancak kendi nefsinizi kınayın. Zira; ben size düşmanlığımı ilân ettim. Düşmanlık ilân eden kimsenin adaveti icabı sizi vesveseyle aldatması kınamanıza gerekçe olamaz. Çünkü; gaflet ve ahmaklık sizde olduğundan kınamaya müstehak sizsiniz” diyecektir (İbrahim, 14/22).

Suç, insanlığın bir gerçeğidir, insan yaratıldığından beri suç işlenmektedir, suç işlenmeyen bir dünya düşünmek mümkün değildir. Dolayısıyla kısmen veya lokal olarak mümkün olsa bile tamamen suç ve suçludan arındırılmış bir dünyada yaşamak hayaldir. Müslüman toplumlar da melekler topluluğu değildir; suç işlenmesi tamamen önlenemez. Dolayısıyla hedef, iyi insanları topluma egemen kılmak, zararlı insanların sayısını ve etkisini olabildiğince azaltmaya çalışmaktır.

Şikayetçisi bulunmayan, kamu vicdanını yaralamayan ve yaygınlaşmayan suçları görmezden gelmek, affetmek, uzlaşmak/uzlaştırmak ve böylece toplumsal barışı yeniden tesis etmek amaç olmalıdır. Son çare İslam'ın öngördüğü yaptırımların hayata geçirilmesidir.¹⁰⁸ Huzurlu ve mutlu toplumun tesisine tarih şahittir.

¹⁰⁸ Erturhan, Sabri, “İslam Hukukunda Suçla Mücadele Yöntemleri” *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S:9, 2007, s.142.

KAYNAKÇA

- Ahmed Mustafa el-Meraġi, *Tefsîru'l-Merâġi*, Kahire, 1365/1946.
- Algül, Hüseyin, "Mescid-i Dırar" *DİA*, C:29, s. 262.
- Algül, Hüseyin, "Esved el-Ansi" *DİA*, C:11, s. 440-441.
- Arslan, İhsan, "Hz. Peygamber Döneminde Medine'de Devletin Varlığını ve Geleceğini Tehdit Eden, Toplumun Huzur ve Refahını Bozmaya Çalışan Üç Yahudi Kabilesinin Cezalandırılması" *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2021, 50, s. 41-83.
- Atalay, Orhan, "Kur'an'da Sosyal Grup İfade Eden Kavramlar" *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/30769> s. 197-231.
- Aydın, Mahmut, "Yahya" *DİA*, C:43, s. 232-234.
- Aydın, Mahmut, "Zekeriyya" *DİA*, C:44, s. 210-211.
- Begavi, Tefsîru'l-Begavi: *Me'âlimüt't-Tenzîl* (nşr. Muhammed Nemr vd.), Riyad: Dâru Taybe, 1411.
- Behnesi, A. Fethi, *el-Mevsuatü'l-Cinaiyye fi'l-Fikhi'l-İslâmî*, Beyrut, 1991.
- Bozkurt, Nebi, "Meclis" *DİA*, C:28, s.241-242.
- Bursevi, İ. Hakkı (ö.1725), *Rûhu'l-Beyân*, Beyrut: Dâru İhyâi't-türâsi'l-arabi, ty.
- Cessâs, Ebûbekir Ahmed b. Ali, *Ahkâmü'l-Kur'an* (nşr. Muhammed Sadık Kamhavi), Beyrut: Dâru İhyai't-türâsi'l-Arabi, 1412/1992.
- Durmuş, İsmail, "Su'luk" *DİA*, C: EK-2, s. 534-536.
- Ebu Zehra, Ebu Zehra, Muhammed, *el-Cerime fi'l-Fikhi'l-İslâmî*, Kahire, Ty.
- Erturhan, Sabri, "İslam Hukukunda Suçla Mücadele Yöntemleri" *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 9, 2007, s. 101-142.
- Fayda, Mustafa, "Ammâr b. Yâsir" *DİA*, C: 3, s. 75-76.
- Fayda, Mustafa, "İfk Hâdisesi" *DİA*, C: 21, s. 507-509.
- Fiğlalı, E. Ruhi, "Dârünnedve" *DİA*, C: 8, s. 555-556.
- Hamidullah, Muhammed, *İslâm Peygamberi Hayatı ve Eseri* (Çev: Mehmet Yazgan), İstanbul, 2004.
- Hurç, Ramazan, "Hz. Ebu Bekir Döneminde Bağımsızlık Hareketleri (İrtidat ve İrtica)" *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S:3, Elazığ, 1998, s.3 3-66.
- İbn Âşûr, Muhammed, et-Tahrîr ve't-tenvîr, Tunus 1984.
- İbn Haldun (ö.1406), *Tercüme-i Mukaddime-i İbn Haldun* (Mütercim: Pirizade Mehmed Sahib, ö.1749) (Haz: Yavuz Yıldırım, Sami Erdem, Halit Özkan, Cüneyt Kaya) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2015.
- İbn Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-azîm* (nşr. Sâmi Selâme), Riyad: Dâru Taybe, 1420/1999.
- İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, "ndv" md.
- Kapar, M. Ali, "Ebû Cehil", *DİA*, C: 10, s. 117-118.
- Kapar, M. Ali, "Mahzûm" *DİA*, C: 27, s. 402-403.
- Kapar, M. Ali, "Ka'b b. Eşref" *DİA*, C: 24, s. 3-4.

- Kettani, M. Abdülhay (ö.1962), *et-Terâtibu'l-İdâriye*, (Çev. A. Özel), İstanbul, 1991.
- Konyalı Mehmet Vehbi, *Hulasatü'l-Beyan Büyük Kur'an Tefsiri*, Üçdal Neşriyat, İstanbul, ty.
- Kurtubî, Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensârî (ö.1273): *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'an* (nşr. Abdullah Türki), Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1427/2006.
- Kutluer, İlhan, "Fesad" *DİA*, C:12, s. 421-422.
- Nevevî, Ebu Zekerîya Muhyiddin b. Şeref (ö.1277): *el-Minhâc*, Beyrut, 1392.
- Sarıkaya, Hüseyin, "Mütenebbîler Meselesi Bağlamında Câhiliye Araplarının Nübüvvet Telakkîleri" *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi*, 4(2) Güz-2018, s.173-214.
- Serahsi, Ebubekir Muhammed b. Ahmed (ö.1090), *el-Mebsût*, Beyrut, 1986.
- Yazır, M. Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili* (Haz. A. Cüneyt Köksal, Murat Kaya), İstanbul, 2021.
- Zemahşerî, *el-Keşşâf* (nşr. Âdil Abdülmevcud-Ali Muavvad), Riyad: Mektebetü'l-Ubeykan, 1418/1998.

EXTENDED SUMMARY

THE CRIME ORGANIZATIONS WHO FIGHT AGAINST PROPHETS

Mustafa Avcı, Prof.

Kırıkkale University, mustafaavci@kku.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-7453-8431>

The world is a testing place and life is a test. The struggle between right and wrong, good and evil, and beneficial and harmful is a reality of life. People are tested by calamities such as fear, hunger, loss of property and life.

Such a struggle is necessary for the faith and deeds of the prophets and their followers to gain value. Allah made demons, both human and jinn, enemies of the prophets in order to test their patience and determination in the face of adversity, and to show each nation that high ideals can be achieved by overcoming severe hardships and strong resistance, and that a person's worth will be revealed by his determination on this path.

Even in periods of human history when there was no mention of a state, prophets sent by Allah to reform societies faced organized opposition. These opposition organizations, which stood against the prophets, made subversive attempts to distort the Islamic belief based on tawhid and to disrupt public order with behaviors contrary to nature and morality.

All prophets, from Adam to Muhammad, faced individual and collective opposition and resistance from Satan and his followers in their struggle for tawhid, and resorted to force and power when necessary. Some prophets fought criminal organizations as heads of state within the scope of social legitimate defense.

Prophet Noah struggled for a long time with those who did not believe in him, accepted defeat (Al-Qamar, 54/10), asked for Allah's help in the face of their insults and threats of lynching (Ash-Shuarâ 26/118-119; Noah 71/26-27), Allah accepted Prophet Noah's prayer and destroyed the disbelieving people with a flood (Al-Qamar, 54/11-12).

Prophet Shu'ayb was threatened by the elders of the community with exile if he did not renounce his faith, and because the people of Midian did not take heed Prophet Shu'ayb's warnings, they were destroyed by a severe earthquake (Al-A'râf 7/91; Al-Ankeboot 29/37), a violent sound (Hûd 11/94) and the punishment of the "day of shadow" (Ash-Shuarâ 26/189), and only those who believed in Prophet Shu'ayb were saved from this punishment.

The Prophet Abraham was punished by being thrown into a fire by a ruler who claimed divinity. (Al-Anbiya 21/68; Al-Ankaboot 29/24).

Prophet Joseph suffered injustice first from his brothers (Joseph, 12/9) and then from the palace bureaucracy (Joseph, 12/32, 35); he was imprisoned and tortured without charge, but after a while his innocence was proven, his reputation was restored and he was given the position of minister of treasury (Joseph, 12/55). Prophet Joseph, seeing their repentance, did not want them to be punished (Joseph, 12/51, 91-92).

The Prophet Lot fought against a people who gathered together and committed sexual perversion, cutting roads and committing rape for this purpose, and since they continued to commit crimes despite all the warnings, after the believers were taken out, the people of Lot were baked from clay, stones were rained down in layers and the people of Lot were destroyed (Al-A'râf 7/83-84; Hûd 11/81-83; Al-Hijr 15/65, 73-74; Al-Qamar 54/37-39; At-Tahrim 66/10).

The tribe of Thamud was punished for adulterating gold and silver coins and upsetting the economic order, on the one hand, and for assassinating Prophet Salih and his family, who had warned them, on the other (An-Naml, 27/49).

If state power is not limited by law, it can easily turn into a criminal organization. Indeed, Prophet Moses and his people struggled against such state terrorism. Allah saved him and his people from state terrorism and punished the terrorist head of state and his army by drowning them in water (Ash-Shuarâ, 26/60-66).

A group of enemies of Prophet David (Al-Baqara 2/251), who was given both rulership and wisdom (prophethood), entered his room unexpectedly with the intention of killing him; Prophet David feared that it was a coup attack, but Allah protected him (Sad, 38/21-22).

Prophet Solomon, on the other hand, subdued the criminal organizations and even used them in building, diving, coppersmithing and other trades (Al-Anbiya 21/82; Sâd 38/37).

The Jews, who disliked the message preached by Prophet Jesus, plotted to kill him (Âl-Imran, 3/154); however, indeed, they did not kill him, Allah raised him in His own presence (An-Nisâ 4/157-158).

When the Qur'an talks about the criminal organizations that the prophets fought against, it refers to solidarity for the organization in modern criminal law, the element of continuity of the organization, the leader of the organization, its members and their activities such as subversion, spreading false news, plotting to assassinate prophets, using buildings disguised as temples as the organization's house, aiding and abetting the members of the organization, and the disbandment / defeat of criminal organizations.

Prophet Muhammad (PBUH) fought against polytheist Arabs during the Meccan period of his prophethood (Al-Anfal, 8/30), and against Jewish and hypocritical criminal organizations both in Mecca and Medina after his migration to Medina. These

criminal organizations repeatedly assassinated him, conspired against him, tortured him and his followers, slandered his wife, and attempted to provoke civil war by stirring up old enmities between tribes.

In his fight against organized crime, the Prophet sometimes fought by simply demolishing the house of the organization, sometimes, by eliminating the leader of the organization, sometimes by exiling the traitors.

He initiated a struggle against apostates and false prophets, each of whom was the leader of a separatist and destructive terrorist organization, close to his death, and these struggles were successfully concluded during the caliphate of Abu Bakr and national unity and integrity were ensured.

In this study, in line with the Qur'anic and sciences of siyar, the aforementioned organized opposition was evaluated in the context of criminal law.

As a result of the study, it was determined that the concepts of “nâdî”, “raht”, “usbe”, “tâife” ve “bağy”, “hizb”, “sâi bi'l-fesâd” and “fie-i bâğiyeh” were used to express the criminal organization. It was pointed out that context (siyaq and sibak) is an important element in the evaluation of these concepts as criminal organizations.